

Hannele Huovinen & Merja Kivimaa

**”YKSIN NÄIDEN PALLOJEN PYÖRITTELY EI OLE YHTÄÄN NIIN
KIVAA KUIN YHDESSÄ TOISTEN KANSSA”**

**Voimaannuttava huovutuskurssi Aivovammaliitto ry:n Oulun seudun AV-
Klubin naisjäsenille**

**”YKSIN NÄIDEN PALLOJEN PYÖRITTELY EI OLE YHTÄÄN NIIN
KIVAA KUIN TÄÄLLÄ YHDESSÄ TOISTEN NAISTEN KANSSA”
Voimaannuttava huovutuskurssi Aivovammaliitto ry:n Oulun seudun AV-
Klubin naisjäsenille**

Hannele Huovinen
Merja Kivimaa
Opinnäytetyö
Syksy 2010
Sosiaalialan koulutusohjelma
Oulun seudun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma

Tekijät: Hannele Huovinen ja Merja Kivimaa

Opinnäytetyön nimi: "Yksin näiden pallojen pyörittely ei ole yhtään niin kivaa kuin täällä yhdessä toisten naisten kanssa" Voimaannuttava huovutuskurssi Aivovammaliitto ry:n Oulun seudun AV-Klubin naisjäsenille.

Opinnäytetyön ohjaajat: Helena Malmivirta & Riikka Suokas

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Syksy 2010 Sivumäärä: 67 + 21

TIIVISTELMÄ

Toteutimme toiminnallisessa opinnäytetyössä projektin, jossa toiminnallinen osuus koostui kahdeksan tapaamiskerran huovutuskurssista. Toimintaan osallistui neljästä viiteen aikuisiässä aivovammautunutta naista. Yhteistyökumppanina oli Aivovammaliitto ry:n Oulun seudun AV-Klubi. Projektin toiminnallisena tavoitteena oli suunnitella ja ohjata tavoitteellinen voimaannuttava vertaisryhmässä toteutettu huovutuskurssi sosiokulttuurisen innostamisen ajattelutavan mukaisesti. Huovutuskurssin tavoitteena oli tarjota osallistujille mahdollisuus voimaantumiseen vertaisryhmässä ja edistää heidän osallisuuttaan. Voimaantumisen tukemiseksi kurssin tarkoitus oli tarjota onnistumisen kokemuksia huovuttamisen avulla. Lisäksi tavoitteena oli kehittää AV-Klubille uusi toimintamalli, jota voidaan hyödyntää käsityökurseja järjestettäessä. Oppimistavoitteinamme oli kehittää projektityötaitoja ja ohjaustaitoja asiakastyössä.

Aineiston keräsimme havainnoimalla sekä kirjallisilla palautelomakkeilla. Lisäksi saimme suullista palautetta osallistujilta sekä AV-Klubin toiminnanohjaajalta.

Projektin ideavaiheesta lähtien tehty yhteistyö AV-Klubin toiminnanohjaajan ja kurssille osallistuneiden naisten kanssa edesauttoi saavuttamaan projektille asetetut tavoitteet. Kurssin aikana osallistujat saivat vertaisryhmässä onnistumisen kokemuksia huovutuksen parissa, mikä mahdollisti heidän voimaantumisen. Projektin ansiosta saimme tietoa aivovammasta. Projekti osoitti, että vertaisryhmänä järjestetty harrastustoiminta mahdollistaa voimaantumisen ja siten edistää aivovammautuneiden kuntoutumisprosessia ja osallisuutta, sillä kurssille osallistujat suunnittelivat jatkavansa kädentaidon harrastusta jossakin muussa ryhmässä. Projekti osoitti lyhyiden harrastekurssien kehittämisen tarpeellisuuden aivovammautuneiden tarpeiden pohjalta vertaisryhmässä.

Asiasanat: aivovamma, käsityö, ohjaaminen, ryhmätoiminta, projekti, sosiaalipedagogiikka, sosiokulttuurinen innostaminen, vertaisryhmä, voimaantuminen

ABSTRAKTI

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

Authors: Hannele Huovinen & Merja Kivimaa
Title of thesis: Empowering Felting Course for Women With Traumatic Brain Injury
Supervisors: Helena Malmivirta & Riikka Suokas
Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2010
Number of pages: 67 + 21 appendix pages

ABSTRACT

This bachelor's thesis was performed as a project. The purpose of the study was to plan and implement a felting course in order to provide empowering experiences for women with brain injuries in Oulu. The learning objective of the course was to improve our project and guidance skills.

The empirical material was gathered with observations and questionnaire forms handed out to course participants. Also the verbal feedback was gathered from both the course participants and the executive manager of the collaborative partner of the project.

The course participants gained positive experiences during the course. Discussion sessions and co-operation with peer group members also increased empowerment. During this project, also new information about brain injuries was obtained. The project showed that especially different activities arranged in peer groups enhanced the experiences of empowerment among the participants, also contributing to the rehabilitation process of the participants. The course participants planned to continue pursuing hobbies requiring manual skills. This project also created the need to arrange these kinds of courses in future.

Keywords: brain injury, guidance, project, social pedagogy, peer group, empowerment

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	7
2 PROJEKTINA TOTEUTETUN TOIMINNALLISEN OPINNÄYTE TYÖN LÄHTÖKOHDAT JA YHTEISTYÖKUMPPANI	9
2.1 Projektin toiminnalliset tulostavoitteet	10
2.2 Oppimistavoitteemme	11
2.3 Aivovammaliitto ry:n Oulun seudun AV-Klubi	12
3 AIVOVAMMAUTUNUT NAINEN VOIMAANNUTTAVALLA HUOVUTUSKURSSILLA	14
3.1 Sosiaalipedagoginen ajattelu toimintaa ohjaamassa	14
3.2 Sosiokulttuurinen innostaminen aivovammautuneiden ryhmässä	15
3.3 Aivovamman huomioiminen ohjaustyössä	17
4 PROJEKTIN SUUNNITTELU	21
4.1 Projektityönä voimaannuttava huovutuskurssi	21
4.2 Projektioorganisaatio	23
4.3 Projektin tavoitteet	25
4.3.1 Tulostavoitteet toimintakerroille	25
4.3.2 Tulostavoitteen arviointi	27
4.3.3 Arviointimenetelmänä osallistuva havainnointi	28
4.4 Projektin potentiaaliset ongelmat ja riskit	29
4.5 Projektin resurssi- ja kustannussuunnitelma	30
4.6 Kurssin toteutuksen suunnittelu	31
5 HUOVUTUSKURSSIN TOTEUTUS	32
5.1 Aivovammautuneiden naisten ohjaaminen suljetussa voimaannuttavassa vertaisryhmässä	32
5.1.1 Ryhmän motivoiminen	33
5.1.2 Kurssin toiminnallisuus alkaa neulahuovutuksella	35
5.1.3 Vuorovaikutuksen tukeminen ryhmässä	38
5.2 Omien vahvuuksien löytäminen vertaisryhmässä	40
5.2.1 Onnistumisen kokemusten jakaminen vertaisryhmässä	42
5.2.2 Vertaisryhmässä voimaantuminen	44

5.2.3 Kurssin päättäminen	47
6 ARVIOINTI	49
6.1 Tavoitteiden saavuttamisen arviointi	49
6.2. Arvioinnissa käytettävät laatuksiteerit	53
7 OPINNÄYTETYÖMME EETTISYYS JA SOSIAALIALAN KOMPETENSSIT	55
7.1 Opinnäytetyön eettisyys	55
7.2 Sosiaalialan kompetenssit	56
7.3 Luotettavuus	58
8 POHDINTA	60
8.1 Voimavarakeskeinen ohjaus	62
8.2 Aivovammasta aiemmin tehtyjä tutkimuksia	65
LIITTEET	75

1 JOHDANTO

Suomessa saa vuosittain 10 000–15 000 ihmistä jonkinasteisen aivovamman. (Therapia Fennica.fi. Hakupäivä 4.5.2010.) Aivovamma syntyy päähän kohdistuneen trauman aiheuttamana. Aivovammoja syntyy kaatumis- tai putoamistapaturmissa, liikenneonnettomuuksissa sekä väkivaltatilanteissa. Aivovammasta aiheutuvat oireet vaikuttavat ihmisen toimintakykyyn ja elämänlaatuun, minkä vuoksi aivovammautunut henkilö joutuu jäämään pois ansiotyöstä. Tällöin hänen täytyy löytää elämäänsä muuta sisältöä. Harrastukset ja muut toiminnot sekä ihmissuhteet tuovat uutta sisältöä elämään. (Palomäki, Öhman, Koskinen 2006, 424, 444.) Aivovammautuneen persoonallisuus ja tunne-elämä voivat muuttua, mistä voi seurata merkittäviä muutoksia elämässä ja ihmissuhteissa. (Kaitaro 1998, 30.) Usein aivovammautunut henkilö ei tunnista oireitaan ja hänen näkemyksensä omasta toimintakyvystään voi olla epärealistinen. (Palomäki ym. 443).

Kun aivovammautunut henkilö jää pois työelämästä, täytyy hänen saada elämäänsä uutta sisältöä ja tavoitteita sekä uusia ihmissuhteita. Toimintakyvyn heikkenemisen vuoksi hänen voi olla vaikea jatkaa aiempia harrastuksiaan. Kuntoutumisvaiheessa asiakasta ohjataan uusiin harrastuksiin, joista hän voi saada sisältöä elämäänsä. (Aivovammaliitto ry 1998c, 57–58.) Harrasteryhmissä aikuinen voi solmia sosiaalisia kontakteja toisten ihmisten kanssa, ja lisäksi luovan työskentelyn aikana ihminen saa mahdollisuuden kokea häntä kiinnostavia asioita sekä nauttia olemisesta. (Laine, Ruishalme, Salervo, Sivén & Välimäki 2009, 214).

Usein aivovammautunut henkilö joutuu rakentamaan itselleen uuden identiteetin, johon hän tarvitsee vertaistukiryhmää, mihin hän voi peilata itseään. Kuntoutumisen ja elämänlaadun edistämiseksi aivovammautuneen henkilön on löydettävä omat voimavaransa, joiden avulla edistää elämänhallintaansa. Aivovammaliitto ry:n alaiset AV-Klubit järjestävät jäsenilleen tällaista sosiaalista kuntoutumista edistävää vertaisryhmätoimintaa. Vertaisryhmätoimintana

toteutettu harrastus on yksi keino tukea aivovammautunutta henkilöä löytämään omat voimavaransa. Oulun seudun AV-Klubi järjestää jäsenilleen tällaista harrastustoimintaa, ja opinnäytetyössä kehitimme toimintamallin, miten järjestää heidän jäsenilleen lyhyitä harrastekursseja vertaisryhmänä. Suunnittelimme ja toteutimme yhteistyössä AV-Klubin kanssa heidän naisjäsenilleen voimaannuttavana vertaisryhmänä toteutetun huovutuskurssin. Toteuttamallemme huovutuskurssille osallistui neljästä viiteen aikuisiässä aivovammautunutta naista. Huovutuskurssin tapaamiskerrat järjestettiin Oulun Kulttuuritalo Valveella sijaitsevassa taidetila Konstilassa.

Projektissa pystyimme huovutuskurssin johdosta kehittämään aikuisvammaistyössä tarvittavia asiakastyötaitoja. Opinnäytetyön tekemisen ansiosta saimme tietoa aivovammasta sekä kokemusta projektityöstä. Käsiyöharrastuneisuutemme sekä kiinnostuneisuutemme motivoivat meitä huovutuskurssin suunnittelussa ja toteutuksessa. Kiinnostuksemme avulla onnistuimme toteuttamaan myös ryhmän jäseniä innostavan vertaisryhmänä toteutetun huovutuskurssin.

2 PROJEKTINA TOTEUTETUN TOIMINNALLISEN OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT JA YHTEISTYÖKUMPPANI

Vilkan ja Airaksisen mukaan toiminnallisella opinnäytetyöprosessilla on oltava kohderyhmä, jossa prosessi saadaan rakennettua. Kohderyhmältä saatu palaute on tärkeää opinnäytetyön kokonaisarvioinnin kannalta. (2003a, 40.) Opinnäytetyöprosessimme kohderyhmänä olivat aivovammutuneet naiset. Otimme yhteyttä Aivovammaliitto ry:n Oulun seudun AV-Klubin toiminnanohjaaja Pitzeeniin opinnäytetyömme ideoinnin alkuvaiheessa, ja hän ehdotti meille tätä projektia heidän toimintansa kehittämiseksi.

Kurssia suunnitellessamme valikoitui kohderyhmäksi AV-Klubin toiminnanohjaajan ehdottama aivovammutuneiden naisten vertaisryhmä, joka oli kokoonnut AV-klubilla keskiviikkoisin keväällä 2009. Kurssin toteutuspäiväksi toiminnanohjaaja ehdotti keskiviikkoa, joka olisi luontevaa jatkoa em. vertaisryhmätoiminnalle. Hänen ajatuksensa oli, että kurssille voisi tulla myös tämän ryhmän ulkopuolisia aivovammutuneita naisia. Naiset olivat 30–50 vuotiaita, ja he olivat kaikki työkyvyttömyyseläkkeellä. Heidän aivovammutensa vaikuttavat yksilöllisesti heidän toimintakykyynsä ja elämänlaatuunsa. Naiset olivat aivovammutuneet erilaisissa onnettomuuksissa, kuten esimerkiksi liikenneonnettomuuksissa. Suunnittelimme, että ryhmään voisi osallistua korkeintaan kuusi naista, jotta he saisivat tarvitsemaansa yksilöllistä ohjausta. Mäkinen, Raatikainen, Rahikka & Saarnio (2009, 147) toteavat pienen ryhmän helpottavan jäsenten keskinäistä vuorovaikutusta.

Opinnäytetyömme on toiminnallinen asiakastyössä toteutettava projekti, jonka tavoitteena oli järjestää aivovammutuneille naisille heidän sosiaalista kuntoutumistaan tukevaa, voimaannuttavaa harrastustoimintaa vertaistukiryhmässä. Suunnittelimme ja toteutimme projektissa kahdeksan tapaamiskerran voimaannuttavan huovutuskurssin. Huovutus valittiin pääteemaksi yhteistyökumppanin ja kurssille osallistuvien toiveesta, sillä huovutus ei ollut heille kaikille ennestään tuttua ja huovuttaminen kiinnosti heitä.

Anttila (2007b, 89) kirjoittaa kehittämishankkeen lähtevän käytännössä liikkeelle esimerkiksi tarpeesta ja odotuksesta. Vilkka ja Airaksinen toteavat, että on tärkeää löytää sellainen aihe, joka motivoi tekijää sekä syventää tekijän omaa asiantuntemusta. Aiheen olisi hyvä olla ajankohtainen, jotta aihe kiinnostaisi myös mahdollista toimeksiantajaa. (2003, 23.) Opinnäytetyömme aihe on ajankohtainen, sillä yhteiskunnassamme on paljon aivovamman saaneita ihmisiä, jotka hyötyvät mielekkästä harrastustoiminnasta, jossa he voivat saada uusia ihmisuhteita ja onnistumisen kokemuksia. Lisäksi voidaan todeta, että myös hoito- ja kuntoutuskäytäntöjen kehittyminen lisää kulttuuri- ja taidelähtöisten menetelmien tarvetta ja niiden toteuttamisessa esimerkiksi vammaisjärjestöillä on näkyvä rooli (Liikanen 2010, 40, 54).

Idea opinnäytetyölle ja yhteistyölle aivovammaliitto ry Oulun seudun AV-Klubin kanssa sai alkunsa keväällä 2009, kun keskustelimme toiminnanohjaajan kanssa AV-Klubi toiminnan kehittämishaasteista. Hän pohti, voisimmeko toteuttaa käsityökurssin, jonka yhtenä tavoitteena olisi toiminnassa mukana olevien aivovammautuneiden naisten sosiaalisen kuntoutumisen ja yhteiskuntaan osallistumisen edistäminen.

2.1 Projektin toiminnalliset tulostavoitteet

Anttila kirjoittaa, että projektin tarkoitus ja tavoitteet eroavat siten, että tarkoitus kertoo, mitä on suunniteltu tehtävän, ja sitä ei voi mitata ja arvioida mittareilla, kuten tavoitteita voidaan mitata. Alkuideoinnin jälkeen projektille määritellään sen päätavoitteet, joilla ilmaistaan, mitä on tavoitteena tehdä ja saada aikaan. Tulostavoitteet määritellään koko projektia varten. (2001a, 66 - 67.)

Projektimme tavoitteita olivat: 1) suunnitella ja toteuttaa aivovammautuneille naisille huovutuskurssi, jossa tutustutaan huovutuksessa käytettäviin menetelmiin. 2) luoda osallistujille mahdollisuus voimaantumiseen vertaisryhmässä ja edistää heidän osallisuuttaan 3) suunnitella ja toteuttaa Aivovammaliiton AV-

Klubille harrastelyhytkurssin toimintamalli, jota voidaan hyödyntää järjestettäessä käsityökursseja aivovammautuneille naisille.

Huovutuskurssin tavoitteena oli tukea osallistujia löytämään omia vahvuuksiaan vertaisryhmässä. Lisäksi tavoitteena oli edistää osallistujien vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja vertaistukiryhmässä heille mielekkäässä kurssitoiminnassa, jonka sisältöön he olivat itse saaneet vaikuttaa. Kurssin sisältöä suunnitellesimme otimme huomioon aivovamman mahdollisia rajoittavia asioita osallistujien toiminta- ja ajattelukykyyn. Kurssin edetessä suunnitelmat tarkentuivat, kun saimme käytännön tilanteissa tietoa heidän toimintakyvystään.

2.2 Oppimistavoitteemme

Projektina toteutettu opinnäytetyö on yksi tapa tehdä toiminnallinen työelämälähtöinen opinnäytetyö. Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ammatillista osaamista. Sen muotona voi olla esimerkiksi ammatilliseen käytäntöön suunniteltu ohje, opaskirja tai se voi olla jonkin tapahtuman suunnitteleminen ja toteuttaminen. Vaatimuksena opinnäytetyölle on sen työelämälähtöisyys, käytännönläheisyys, ja se pitää tehdä tutkimuksellisella otteella. Opinnäytetyön tulisi osoittaa tekijän riittävä alan tietojen ja taitojen hallinta. (Vilka & Airaksinen 2003a, 9–10.) Toiminnallisessa opinnäytetyössä opiskelija rakentaa tunteensa tiedon päälle uutta tietoa ja kehittää näin omaa asiantuntijuuttaan. (Vilka & Airaksinen 2004b, 16.)

Oppimistavoitteenamme oli huovutuskurssin suunnittelun, ohjaamisen ja arvioinnin kautta saada tietoa ja ymmärrystä, kuinka aivovammaa seuraavat muutokset vaikuttavat naisten toiminnallisiin taitoihin. Opinnäytetyön kautta pystymme soveltamaan käytäntöön sosiaalialan koulutuksen teoreettista osaamista, josta rakentuu käytännön toiminnan kautta sosiaalialalla tarvittavaa teoreettisesti

perusteltua menetelmällistä osaamista. Opinnot, joihin opinnäytetyömme tietoperusta perustuu, ovat aikuisten vammaispalvelut, mielenterveyden tukeminen sosiaalialan työssä, sosiaalipedagogiikka sekä taideopinnot.

Vilkka & Airaksinen (2003, 16–17) kirjoittavat, että toimeksiantajan löytäminen olisi suositeltavaa toiminnalliselle opinnäytetyölle, sillä toimeksiannettu opinnäytetyö opettaa projektinhallintaa sekä lisää vastuuntuntoa. Lisäksi toimeksiannetun opinnäytetyön avulla pääsee tekijä peilaamaan omia tietoja ja taitoja senhetkiseen työelämäänsä ja sen vaatimuksiin. Yhtenä oppimistavoitteenamme on ollut kehittyä projektityöskentelyssä, jonka hallitseminen on merkittävä osaamisalue tulevassa työssämme sosiaalialalla.

2.3 Aivovammaliitto ry:n Oulun seudun AV-Klubi

Järjestötoiminnalla on Suomessa pitkät perinteet. Vanhimmat sosiaali- ja terveysalan järjestöt perustettiin 1800-luvun lopulla ja uusia perustetaan edelleen. (Dufva 2003, 17.) Aivovammaliitto ry on aivovammautuneiden ja heidän läheistensä tuki- ja edunvalvontajärjestö, ammattilaisten yhteistyöjärjestö sekä alueellisten aivovammayhdistysten ja paikallisten toimintaryhmien keskusjärjestö. Aivovammaliitto ry:n toiminnan tavoitteena on aivovammojen tutkimuksen, hoidon ja ennaltaehkäisyn kehittyminen. Lisäksi pyrkimyksenä on parantaa vammautuneiden sosiaalista asemaa sekä vaikuttaa hoito-, kuntoutus- ja palvelujärjestelmien kehittämiseen vastaamaan heidän tarpeitaan. (Aivovammaliitto ry, haku-päivä 28.11.2009a.)

Aivovammaliitto ry on järjestänyt vuodesta v. 2000 asti päivätoimintaa aikuisille aivovammautuneille. Päivätoiminnan tavoitteena on tarjota aivovamman saaneille vertaistukea, tarjota mielekästä tekemistä sekä vahvistaa heidän itsenäistä selviytymistä arjessa. Toiminta tarjoaa yhteistoimintamahdollisuuksia vammautuneiden, heidän läheistensä sekä ammattilaisten kesken, lisäksi toimintaa kehitetään osallistujien tarpeiden ja kiinnostusten mukaisesti. (Aivovammaliitto ry, hakupäivä 28.11.2009b.)

Aivovammaliitto ry:n Oulun seudun AV-Klubi on kehittänyt aivovammautuneille asiakkailleen kuntoutusta tukevaa päivätoimintaa ja vertaistukea vuodesta 2006 lähtien. Vuodesta 2009 lähtien siellä on järjestetty erilaisia lyhytkurssi- ja harrastetoimintoja aikuisille aivovammautuneille. Vuoden 2010 tavoitteena on ollut tarjota asiakkaille AV-Klubin ulkopuolisten tahojen järjestämiä lyhyitä harrastekursseja. Projektiluonteinen opinnäytetyömme, voimaannuttava huovutuskurssi aivovammautuneille naisille, on osa AV-Klubin kehittämistyöprojektia.

3 AIVOVAMMAUTUNUT NAINEN VOIMAANNUTTAVALLA HUOVUTUSKURSSILLA

Voimaantumisessa on kyse siitä, että ihmisillä tulee olla valtaa vaikuttaa omaan elämäänsä ja elinoloihinsa (Mäkinen ym. 2009, 132). Ihmistä pidetään voimaantumisteorian mukaan luovana, aktiivisena ja vapaana toimijana, jolla on kyky asettaa itselleen päämääriä omassa elämässään. Usko omiin kykyihin ja mahdollisuuksiin rakentuu sosiaalisen kanssakäymisen kautta. Voimaantumista pidetään henkilökohtaisena prosessina, johon vaikuttavat toiset ihmiset, ympäristö ja sosiaaliset rakenteet. Voimaantuminen on yhteydessä ihmisen hyvinvointiin ja lähtee henkilöstä itsestään, toinen ihminen ei voi antaa voimaa hänelle valmiina. Voimaantumista voidaan tukea hienovaraisesti toimenpiteillä, joiden avulla pyritään mahdollistamaan henkilön itsensä arvostamista sekä itseensä luottamista. (Siitonen 1999, 118, 138.) Sosionomin työhön kuuluu auttaa ihmistä löytämään omat voimavaransa hyvinvoinnin edistämiseen (Mäkinen ym. 2009, 132). Voimaantumista voidaan edistää sosiaalipedagogisella työllä.

3.1 Sosiaalipedagoginen ajattelu toimintaa ohjaamassa

Sosiaalipedagogiikan tavoitteeksi asetetaan asiakkaan subjektiivisuuden tukeminen, myös yhteiskunnallinen subjektiivisuus ja identiteetti, itseapuun auttaminen ja selviytyminen arkielämässä. Sosiaalipedagogiikassa dialogisuus ja pedagogisuus kytketään yhteiskunnalliseen kontekstiin. (Mönkkönen, Nurro & Väisänen 1999, 22 - 23.) Toiminta ulottuu paitsi ennaltaehkäisevään työhön, myös korjaavaan työhön (Hämäläinen & Kurki 1997, 49). Sosiaalipedagogiseen hermistämiseen sopivia menetelmiä ovat mm. taiteen eri muodot, joihin palaamme kappaleessa 3.2 käsityön näkökulmasta tarkasteltuna.

Sosiaalipedagogisen ajattelun kannalta on merkittävä asia ihmisen jäsentymisen siihen aikaan ja paikkaan, jossa hän elää yhteiskunnan jäsenenä toiminnallisena ja sosiaalisena olentona erilaisine rooleineen. Esimerkiksi ohjaustyön avulla pyritään myös yhteiskunnalliseen kasvatukseen lisäämällä aktiivisuutta syrjäytymisuhan alla oleville. Paitsi, että ihmistä tuetaan tässä yhteiskunnallisessa integraatiossa, täytyy muistaa myös lähiyhteisön tuki. Myös nykyajan

yhteiskunnallinen monimuotoisuus, pirstaleisuus ja nopea kehittyminen vaativat psyykkisen ja sosiaalisen toimintakyvyn tukemiseen tarkoitettuja käytännön sovellutuksia muuttuvassa yksilön ja yhteiskunnan elämässä. Tämä näkyy esimerkiksi hyvinvointia edistävänä omien voimavarojen käyttämisenä omassa arjessa, vuorovaikutuksessa toisten kanssa, oman elämäntilanteen tiedostamisena sekä oman elämän subjektina toimimisen lisääntymisenä. (Mönkkönen ym. 1999, 11–15.) Tällaisten muutosten tavoittelussa ihmisen elämäntilanteeseen ryhmätoiminnasta on olemassa hyviä kokemuksia (Mäkinen ym. 2009, 147).

Sosiaalipedagogista otetta ja toimintaa tarvitaan myös kriittisen tietoisuuden ja itsekasvatuksellisten prosessien vahvistamisessa. Tämä elinikäinen oppiminen ja ihmisenä kasvaminen tulevat esille esimerkiksi luovuutena ja joustavuutena, joiden avulla voi selvitä yhteiskunnan ja ympäristön haasteista. Sosiaalipedagogisen työorientaation tunnuspiirteet liittyvät toiminnallisuuteen, yhteisöllisyyteen ja elämyksellisyyteen (Mönkkönen ym. 1999, 11–15, 31). Opinnäytetyössämme otimme huomioon edellä mainittujen sosiaalipedagogisten tunnuspiirteiden lisäksi aivovamman vaikutukset kurssille osallistuvien naisten toimintakykyihin.

3.2 Sosiokulttuurinen innostaminen aivovammautuneiden ryhmässä

Sosiokulttuurinen innostaminen on sosiaalipedagogiikan osa-alue (Hämäläinen & Kurki 1997, 196). Liikasen mukaan taidetta voidaan soveltaa mm. sosiokulttuurisen innostamisen ja toiminnallisten ryhmien, kuten kädentaitoryhmien kautta ihmisen osallisuutta edistävänä toimintana. Lisäksi sosiokulttuurisen innostamisen menetelmät kannustavat luovuuteen ja omaehtoiseen kulttuuritoimintaan (2010, 27 - 28, 39.) Kulttuurisessa toiminnassa korostuvat taiteiden eri muodot, joilla tavoitellaan luovuuden ja monipuolisen ilmaisun kehittymistä. Sosiaalisessa ulottuvuudessa ihminen integroituu yhteisöön ja yhteiskuntaan oman osallistumisen kautta ja pyrkimyksenä on saavuttaa niiden transformaatio eli laadullinen muutos. Kasvatuksellisessa ulottuvuudessa, jonka ydin on persoona, tavoitellaan mm. persoonallisuuden kehittymistä, motivaation heräämistä ja vastuullisuuden tiedostamista. (Kurki 2000, 46–47.)

Kognitiivisen psykologian mukaan luovuudessa (luovaa toimintaa) ajattelu ja kuvittelu suuntautuvat sellaiseen, jota ei vielä ole. Luovuus syntyy piilotajunnan tuotteista, mielikuvista, ja luovuuden mahdollistaa paitsi aivojen toiminta myös ympäristö sekä psykologiset edellytykset. Luovuustutkijoiden mukaan tehokaskaan aivotoiminta ei yksistään määrittele sitä, onko ihminen luova vai ei. Toisaalta siihen tarvitaan riittävästi aivohermosolujen muodostamien hermoverkkojen toimintaa. (Hyypä 2001, 196–198.)

Käsityöstä on mahdollista löytää yksi arjenläheinen elämisen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen tapa, johon liittyy käsillä tekemisen ilo. Sosiokulttuurinen innostaminen pyrkii juuri tällaisen innostuksen syntymiseen ja ylläpitämiseen. (Visanti, Järnefelt, Bäckman & Sinko 2006, 37). Ihmisen omanarvontuntoa ja ihmissyyttä voidaan vahvistaa taiteen kokemisen ja tekemisen avulla. Harmaaseen arkeen saadaan väriä luovien toimintojen avulla. (Laine ym. 2009, 206)

Käsien välityksellä voidaan jäsentää maailmaa, säilyttää kosketus aistillisuuteen, inhimilliseen reaali maailmaan ja ihmisenä olemiseen. Lisäksi inhimillisyyteen tarvitaan toisia ihmisiä ja sosiaalista vuorovaikutusta toisten ihmisten kanssa. (Karppinen, 2006, 38.) Hyypä & Liikanen (2005, 113) toteavat, että kulttuuri- ja harrastustoiminnan mukana kehittyvät yhteisöllisyys ja verkostot auttavat ihmistä hallitsemaan elämäänsä paremmin.

Kädentaitojen kehittämisen tehtävänä on tuottaa uusia tapoja ajatella, ei niinkään uusien esineiden tuottaminen. Parhaimmassa tapauksessa kädentaitojen tekemisen prosessissa kasvaa tekijän itseymmärrys tietämys omista ongelmanratkaisutavoista luovalla ja persoonallisella tavalla. Tämä edellyttää myös sitä, että tekijä osaa ilmaista ajatuksensa, tekemisensä ja kykenee jakamaan ne toisten kanssa. Tässä yhteistoiminnallisessa prosessissa on merkityksellistä se, että kaikki tai osa ryhmän jäsenistä luo vuorovaikutuksessa saatavan tuen avulla jotain sellaista, mikä ei ole yksin mahdollista. (Visanti ym. 2006, 38.)

Psykososiaalinen tukeminen arjessa käsittää mahdollisimman itsenäisen elämän sujuvuuden tukemista arjessa arkiseen toimintaympäristöön liittyvän aut-

tamisen ja omatoimisuuteen tukemisen avulla. Omatoimisuuden kehittämisen ja voimavarojen löytämisen ja hyödyntämisen kannalta on olennaista oikea asiakkaan tarvitsema tuen määrä. (Kettunen ym. 2002, 87.) Kurssin tavoitteen mukaisesti tuimme osallistujia löytämään omia voimavarojaan yhteiskuntaan kiinnittymiseen, joka tässä tapauksessa tarkoittaa esimerkiksi harrastustoiminnan löytämistä AV - Klubitoiminnan ulkopuolelta.

3.3 Aivovamman huomioiminen ohjaustyössä

Aivovamma vaikuttaa vamman saaneen henkilön toimintakykyyn ja elämään loppuelämän ajan joka päivä. Kuntoutumista tapahtuu koko ajan, ja tähän kuntoutujia tarvitsee tukea läpi elämän. (Forsbom, Kärki, Leppänen & Sairanen 2001, 56.) Aivovamman aiheuttamia toimintakyvyn muutoksia ovat esimerkiksi tarkkaavaisuuden ja keskittymisen häiriöt, aloitekyvyn vähentyminen, havaintojen tekemisen häiriöt, väsyminen, muistihäiriöt ja kivut. (Forsbom ym. 2001, 134; Palomäki ym. 2006, 437).

Powellin mukaan aivovamma voidaan määritellä seuraavasti: se on ulkoisten mekaanisten voimien elävälle aivokudokselle aiheuttama vaurio, joka erottaa sen esimerkiksi verisuonten katkeamisesta tai tukkeutumisesta, kasvaimista, viruksista tai muista sairauksista aiheutuvista aivokudoksen vaurioista. Traumaattisessa aivovammassa on kyse yleensä useista yhtäaikaisista vammoista, joista ensimmäinen syntyy päähän kohdistuvasta iskusta ja on suora aivoihin kohdistuva vaurio. Toinen vamma syntyy muutaman minuutin kuluttua ensimmäisestä ja aiheutuu aivojen hapenpuutteesta. Kolmas vamma, joka syntyy seuraavien päivien tai jopa kuukauden aikana aiheutuu aivokudosta vaurioittavasta verenvuodosta, ruhjeesta ja turvotuksesta. (2005, 30–31.)

Aivovamman jälkioireisto voi vaihdella yksilöllisesti. Yksi yleisimmistä oireista on epänormaali uupumisen kaltainen väsyminen, joka voi vaihdella päivittäin. Rasitus voi lisätä väsymistä. Aivoihin kohdistuvan rasituksen on todettu väsyttävän eniten. (Aivovammaliitto ry 2005c, 11–12.) Huovutuskurssia suunnitellessamme otimme huomioon osallistujien mahdollisen väsymisen.

Usein aivovamman jälkioireisiin liittyy keskittymisvaikeus, joka rajoittaa henkilön toimintakykyä. Tämä ilmenee tarkkaavaisuuden vaikeuksina sekä vaikeutena keskittyä useampaan asiaan yhtä aikaa. (Aivovammaliitto ry 2005c, 11–12.) Bergströmin mukaan aistiminen on aktiivista ja aktiivisuus ilmenee valintoina mielenkiinnon vaihteluiden mukaan (1979, 83). Edellisen valossa on tärkeitä ottaa huomioon asiakasryhmän mielipiteet jo suunnitteluvaiheessa, jotta toiminnalla on myös heitä uuden luomiseen inspiroivia elementtejä.

Aivovammautunut henkilö voi olla aloitekyvytön, mistä voi seurata, että henkilö siirtää tehtävien tekoa tai jättää tekemättä ne. Joillakin voi olla muistivaikeuksia. Etenkin uusien asioiden muistaminen voi olla vaikeaa. Lähimuistin heikkouden vuoksi uuden oppiminen voi olla aiempaa vaikeampaa. (Aivovammaliitto ry 2005c, 13.) Muistin tukemiseen perustuu kahden ohjaajan läsnäolo ohjaustyössä, jolloin ohjeiden kertaus tulee luontevasti esille.

Aivovammautunut henkilö voi kokea tulleen hitaammaksi. Aina hitaus ei näy ulkopuolisille, mutta joskus asioiden tekemiseen voi kulua enemmän aikaa kuin ennen aivovammaa. Henkilön liikkuminen ja ajattelevuus voi olla hitaampaa. Käyttäytyminen ja tunne-elämä ovat myös voineet muuttua aivovamman takia. Tunne-elämän muutokset voivat ilmetä tunnevaihteluina sekä tunneherkkyyden muutoksina. Yleisintä ovat äkkipikaisuuden ja ärtyneisyyden lisääntyminen. (Aivovammaliitto ry 2005c, 14.) Kuten Forsbom ym. toteavat, on muistettava, ettei aivovammautunut henkilö ole tahallaan hankala, vaan hankaluus johtuu aivovammasta ja siihen liittyvistä ongelmista. Ärtyisyyttä voivat aiheuttaa mm. rauhottomat tilanteet, melu sekä yleensä kaaosmaisuuksia. (2001, 134.)

Terveystieteiden ammattilaisten panos korostuu vamman syntymisen varhaisessa vaiheessa ongelmien ollessa suurimmaksi osaksi lääketieteellisiä. Ajan kuluessa ongelmista tulee sosiaalisia, psykologisia ja ympäristöön liittyviä. Noin 90 prosenttia vaikean aivovamman saaneista toipuu fyysisesti erittäin hyvin ensimmäisen vuoden loppuun mennessä, mutta heillä voi olla näkymättömiä ongelmia, kuten väsymystä ja päänsärkyä. (Powell 2005, 63–65.)

Tieto sairastumisesta, vammautumisesta tai toimintakyvynmenetyksestä merkitsee ihmiselle yleensä aluksi sokkia, jonka jälkeen seuraa reaktiovaihe, sopeutumisvaihe ja edelleen uudelleenrakentumisvaihe. Kahdessa viimeisimmässä hän voi hyötyä vertaistuesta ja toimia uudelleenrakentumisvaiheessa itse vertaistukena samalla vahvistaen omia selviytymiskeinojaan sekä omaa uutta identiteettiä. (Kettunen, Kähäri - Wiik, Vuori - Kemilä & Ihalainen, 2002, 116–118.)

Sosiaalisten taitojen menettäminen, kuten esimerkiksi toiminta muiden ihmisten kanssa, itsensä ilmaiseminen avoimesti sekä joustavalla tavalla toisiin suhtautuminen, voi olla iso ongelma aivovamman saaneelle ja hänen perheelleen. Sosiaalisia taitoja voi harjoitella yksin tai ryhmässä, joissa esimerkiksi mallioppiminen ja rakentavan palautteen antaminen ovat tärkeitä. (Powell 2005, 142.) Peavyn (1999, 161) mukaan demokraattiset ja aidon dialogiset ryhmäkeskustelut voivat auttaa selventämään ja organisoimaan erilaisia moraalisia ja arvönäkökulmia. Selviytyminen arkielämän sosiaalisissa kontakteissa on tärkeää aivovammautuneelle sopeutumisessa oman vamman hyväksymiseen.

Ihmisen minäkuva ja hänen kuvansa toisista ihmisistä saattavat muuttua rajusti vammautumisen tai sairastumisen johdosta. Vammautumisesta johtuen voi ihmisen elämässä tapahtua monenlaisia muutoksia ja menetyksiä. Muutokset ja menetykset voivat olla taloudellisia tai sosiaalisia, jolloin ne voivat olla seurausta työpaikan menettämisestä. Tällöin vammautunut ihminen joutuu asettamaan elämässään uudet tavoitteet ja hakemaan elämälleen uutta sisältöä. (Vilén, Leppämäki & Ekström 2008, 310.) Siitonen (1999, 119) kirjoittaa voimaantumisen kannalta olevan suuri merkitys sillä, että ihminen pystyy vapaasti unelmoimaan tulevaisuudestaan. Aivovammautuneen henkilön voimaantuminen edistää hänen kuntoutumisprosessia.

Toimintakyvyn heikkenemisen vuoksi aivovamman saanut henkilö ei välttämättä pysty harrastamaan vapaa-ajallaan aiempia harrastuksiaan heikentyneiden henkisten ja fyysisten voimavarojen vuoksi. Harrastuksiin lähteminen voi tuntua vaivalloiselta ja sen vuoksi harrastuksen aloittamista tulisi tukea. (Aivovamma-liitto ry 2005c, 28.) Toteuttamamme kurssin tarkoituksena oli tarjota kuntoutujille

mahdollisuus harrastaa kädentaitoja kodin ulkopuolella ja siten saada elämänsä uutta sisältöä sekä mielekästä tekemistä. Yhteistyötahon tavoitteena oli, että kurssi tukisi naisia hakeutumaan AV-Klubin ulkopuolisten tahojen järjestämiin vapaa-ajan harrastustoimintoihin.

4 PROJEKTIN SUUNNITTELU

”Projekti on kertaluonteinen, tavoitteellinen, varta vasten muodostetun organisaation tehtäväksi annettu työkokonaisuus, jonka kesto ja resurssit on ennalta määritelty”. (Anttila 2001a, 12.)

4.1 Projektityönä voimaannuttava huovutuskurssi

Kun jotakin työmenetelmää halutaan muuttaa tai kehittää, perustetaan projekti. Projektitoiminnalle ominaista on, että kehitetään jotain uutta. Prosessina projekti on kertaluonteinen mutta sen lopputulokseksi syntyy yleensä jotain pysyvää. (Ruuska 2006, 18.) Projektin perustamisen taustalla on aina asiakkaan tekemä tilaus. Projektin vaatimukset ja reunaehdot asettaa asiakas, joka osoittaa käyttöön tarvittavat voimavarat. Toimeksiannon hyväksytyään projektiryhmä on vastuussa kehittämistyöstä sekä asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta niillä projektiin sovitulla resursseilla. Projektin päättyessä projektin tuotos, palvelu tai menetelmä siirtyy valmistuttuaan asiakasorganisaatiolle. (Ruuska 2006, 23.)

Projektin rajaamisen lähtökohtana ovat asiakkaan tarpeet ja tavoitteet sekä käytettävissä olevat resurssit ja voimavarat. Töiden edetessä rajausta tarkentuu, mutta se vaatii arviointia, miten muutokset vaikuttavat projektin aikatauluun sekä resurssitarpeisiin. (Ruuska 2006, 25.) Projektin aikataulun laadimme yhdessä AV-Klubin toiminnanohjaajan kanssa. Hän esitti meille ehdotuksen kurssin järjestämisen ajankohdasta ja hän järjesti kurssikertoja varten tilat.

Tuotteen asiasisältöä ja tyyliä valitessa on huomioitava organisaation linjaukset, arvot ja periaatteet. Toiminnan tulee olla suunniteltu asiakasryhmän tarpeiden mukaiseksi. (Jämsä & Manninen 2000, 49.) Kurssin sisältöä suunnitellessa meidän tuli ottaa huomioon aivovammautuneiden osallistujien psykofyysinen toimintakyky. Koska meillä ei ollut suunnitteluvaiheessa tietoa, mihin osallistujat kykenevät ja millaisia fyysisiä ja henkisiä rajoitteita heillä olisi, tarkastimme suunnitelmia ja tavoitteita huovutuskurssin aikana.

Kurssin suunnittelun lähtökohtana olivat AV-Klubin arvot, toimintaperiaatteet toiveet ja tavoitteet. Huomioon otettavia arvoja olivat esimerkiksi tasavertaisuus, asiakaslähtöisyys, ja toimintaperiaatteena oli vertaistuen tarjoaminen aivovammutuneille henkilöille. Yhteistyötahon ja opinnäytetyömme tavoitteena oli, että kehitämme heidän käyttöönsä harrastelyhytkurssin toimintamallin, jonka menetelmänä olivat käsityöt.

Monipuolisesti toteutettuna käsityö kehittää kokonaisvaltaisesti motoriikkaa, aistitoimintoja, ongelmanratkaisutaitoa, suunnitelmallisuutta, luovuutta, ilmaisua, ajattelua ja itsetuntoa. Kädentaidoissa yhdistyy silmien, muiden aistien, käsien ja mielen tekemä yhteistyö. Tähän yhteistyöhön liittyy ajattelua, asioiden yhdistämistä ja käsittämistä. Termien käsityö ja käsittää taustalta löytyykin sama etymologinen perusta. (Karppinen, 2006, 36.) Näiden asioiden valossa huovutuskurssin menetelmät palvelevat aivovammutuneiden tarpeita.

Avaamme kädentaitojen merkitystä taiteen avulla, sillä kädentaidot ja erilaiset käsityöt ovat taidetta. Taide on tärkeä osa meidän kaikkien elämää niin arjessa materiana, kuin elämyksiä tuottavina kokemuksina. Lisäksi käsitöitä tehdessä tekijä saa mahdollisuuden käyttää omaa luovuuttaan. Venkulan mukaan taiteen avulla voidaan kehittää tyytyväisyyden taitoa, sillä onnistumisen kokemukset ruokkivat tyytyväisyyttä ja halua kehittää itseään ja taitojaan. Hän myös toteaa taiteen tarjoavan luontevan mahdollisuuden konkreettiseen tekemiseen, joka on ihmisen kehittymisen kannalta välttämätöntä. Tässä prosessissa ohjaajan tulee kyetä toimimaan kannustajana. (2003, 47, 51.)

Kuten Hyyppä ja Liikanen toteavat, että mielihyvää synnyttävä taide - elämys saa aikaan muistikuvia ja edelleen lisää mielikuvia ja jopa terveyttä vahvistavia hyviä kokemuksia. Heidän mukaansa yhteisötaide on sosiaalialan tärkeä työmuoto, sillä siihen osallistuvat ihmiset saavat itselleen onnistumisen kokemuksia, mahdollisuuden kuulua johonkin ryhmään, jolla on yhteiset intressit. Tekeillä ja osallistumalla he saavat iloa ja elämänlaatua, joskus osallistuminen voi auttaa alkuun elämänhallinnassa pidempiaikaisesti. (2005, 64, 132, 133.)

4.2 Projektiorganisaatio

Projektille on hyvä luoda oma organisaatio, jonka tehtävänä on huolehtia, että tavoitteet, jotka projektille on sovittu, saavutetaan sovittun aikataulun mukaan. Lisäksi projektiorganisaation tehtävä on huolehtia, että pysytään suunnitellussa budjetissa. (Anttila 2001a, 74.) Projektiryhmä koostuu eri alojen asiantuntijoista, joiden tieto-taitoa tarvitaan projektin toteuttamiseen. Ruuskan mukaan optimaalista määrää projektiryhmän jäsenistä ei voida asettaa, sillä joskus asiantuntijavoimavaroja voi olla niukasti käytettävissä, koska asiantuntijat eivät aina voi irrottautua omasta työstä toiseen projektiin käytettäväksi. Eri vaiheissa projektia tarvitaan erilaista osaamista. (2006,158.) Tällaisia osaamisalueita ovat mm. tiedottaminen ja dokumentointi, joita käsittelemme seuraavissa kappaleissa.

Ulkoisen tiedotuksen tehtävänä on projekti tyyppisessä toiminnassa palvella yhteistyötahon markkinointia. Sisäisen tiedotuksen tehtävänä on puolestaan tukea projektin toimivuutta, lisätä motivaatiota ja viedä sitä eteenpäin. (Rissanen 2002, 207.) Projektimme tärkein tiedottamisen ja vuorovaikutteisen viestinnän kohde oli AV-klubin toiminnanohjaaja.

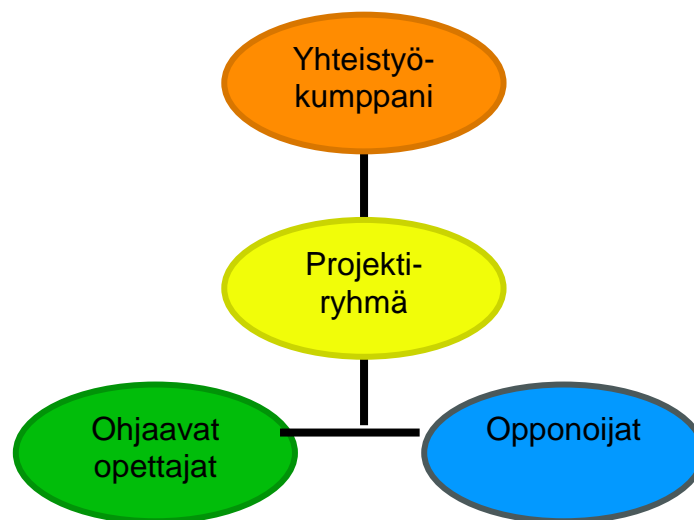
Projektin suunnitteluvaiheessa päätetään dokumentoinnin vaiheista ja siitä, missä vaiheessa tiedotetaan projektiin liittyvistä asioista. (Anttila 2001a, 129). Dokumentointi eli muistiin kirjaaminen, on olennainen osa projektin toteutusta. (Anttila 2001a, 127). Meidän suunnitelmamme oli kirjoittaa opinnäytetyöpäiväkirjaa koko projektin ajan ideointivaiheesta raportointivaiheeseen asti. Tarkoituksemme oli kirjata opinnäytetyöpäiväkirjaan osallistujien kommentteja, omia pohdintojamme sekä mahdollisia kehittämisideoita.

Kävimme jo suunnitteluvaiheessa keskustelemassa yhteistyötahon kanssa ja tiedotimme yhteistyötaholle projektiin liittyvistä asioista myös sähköpostitse. Suunnitteluvaiheessa esittelimme suunnitelmamme ja siihen liittyviä ideoita opinnäytetyön ohjaaville opettajilla sekä opponenteille.

Projektiryhmä vastaa projektin suunnittelusta ja toteutuksesta. (Anttila 2001a, 77). Projektiryhmämme muodostui Oulun seudun ammattikorkeakoulun sosiaa-

lialan koulutusohjelman opiskelijoista Hannele Huovisesta ja Merja Kivimaasta. Projektiryhmän tehtävänä oli projektin suunnitteleminen, toteuttaminen sekä projektin loppuraportin kirjoittaminen. Projektilla voi olla myös projektipäällikkö, joka vastaa siitä, että projekti toteutuu suunnitellun mukaan ja asetetut tavoitteet saavutetaan. (Kettunen 2003, 29). Tässä projektissa ei ollut erikseen projektipäällikköä, vaan meillä molemmalla oli tasavertainen päätäntävalta ja vastuu projektiin liittyvissä asioissa.

Projektiorganisaatioon (kuvio 1) kuuluivat edellä mainittujen lisäksi asiantuntijoina Aivovammaliitto ry:n Oulun seudun AV-Klubin toiminnanohjaaja sekä Oulun seudun ammattikorkeakoulun, Sosiaali- ja terveysalan yksikön opettajat. Lisäksi projektiorganisaation opponenteina toimivat Oulun seudun ammattikorkeakoulun, Sosiaali- ja terveysalan yksikön sosionomiopiskelijat.

KUVA 1. Projektin organisaatio

4.3 Projektin tavoitteet

4.3.1 Tulostavoitteet toimintakerroille

Kurssin tärkeimpänä tavoitteena oli tukea osallistujia löytämään omia voimavarojansa vammautumisen jälkeen vertaisryhmässä. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi valitsimme huovutuksen, jonka avulla osallistujat voivat saada onnistumisen kokemuksia, joita he voivat jakaa vertaisryhmässä. Huovutuksen valitsimme menetelmäksi, koska huovutus on luovaa toimintaa, jossa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä. Tarkoituksena oli, että osallistujat itse suunnittelisivat ja valmistaisivat omat työnsä omien ideoidensa ja meidän valmistamien mallien pohjalta. Näin heille tarjoutuisi mahdollisuus onnistumisen kokemuksiin omista töistään. Työn valmistuttua tavoitteena oli käydä keskustelua omista ajatuksista, mitä valmiiksi tehty käsityö tekijöissä herättää.

Kurssin edetessä ja osallistujien tutustuttua keskenään, tavoitteena oli saada yhdenvertaisuuden kokemuksia osallistujien kesken keskustelemalla tutuksi käyneiden osallistujien kesken omasta elämäntilanteesta kädentöiden lomassa.

Projekti voidaan päättää yhteisessä päätöstilaisuudessa, missä arvioidaan, miten projekti on toteutettu ja arvioidaan tuloksia asetettuihin tavoitteisiin nähden. Lisäksi pohditaan ovatko tulokset hyödynnettävissä ja millaisia jatkotoimia voitaisiin tehdä tulosten perusteella. (Anttila 2001a, 115.) Tarkoituksemme oli päättää kurssi osallistujien kanssa ja AV-Klubin toiminnanohjaajan kanssa lounaalla ravintolassa keskustellen kurssin annista ja osallistujien ajatuksista. Varsinaisesti projekti päättyy opinnäytetyön esittämiseen.

Projektimme tavoitteita siis olivat: 1) suunnitella ja toteuttaa aivovammautuneille naisille huovutuskurssi, jossa tutustutaan huovutuksessa käytettäviin menetelmiin. 2) luoda osallistujille mahdollisuus voimaantumiseen vertaisryhmässä ja osallisuuden edistäminen. 3) kehittää AV-klubille uusi toimintamalli, jota voidaan hyödyntää järjestettäessä käsityökurseja.

Laadimme jokaiselle tapaamiskerralle omat tavoitteet, joiden avulla pystyimme arvioimaan projektin tavoitteiden saavuttamista.

Ensimmäisen tapaamiskerran tavoitteena oli tutustua osallistujien ja ohjaajien kesken sekä sitouttaa osallistujat kurssiin esittelemällä heille tulevan kurssin sisältöä ja malleja tehtävistä töistä.

Toisen tapaamiskerran tavoitteena oli koristella neulahuovutuksella asuste, jatkaa tutustumista ja keskustella naisten käsityöharrastuksista. Tavoitteena oli saada aikaan onnistumisen kokemuksia neulahuovutuksen parissa.

Kolmannen tapaamiskerran tavoitteena oli maalata kukkaruukku ja valmistaa märkähuovuttamalla huopahelmiä sekä keskustella työskentelyn aikana heränneistä ajatuksista. Toiminnallisena tavoitteena oli edistää osallistujien välistä vuorovaikutusta esimerkiksi tukemalla ja ohjaamalla osallistujia käymään keskustelua keskenään.

Neljännän tapaamiskerran tavoitteena oli koristella edellisellä kerralla maalattu kukkaruukku sekä valmistaa edellisellä kerralla huovutetuista helmistä koruja ja saada aikaan onnistumisen kokemuksia, joita voidaan jakaa ryhmässä. Tämän kerran tavoitteena oli auttaa osallistujia löytämään omia vahvuuksiaan ja käymään keskustelua niistä. Ohjasimme naisia jakamaan omia kokemuksiaan toisilleen töiden valmistumisen jälkeen.

Viidennen tapaamiskerran tavoitteena oli leikata ja ommella käsin huovasta laukku ja keskustella omista vahvuuksista ja ohjata naisia tekemään yhteistyötä keskenään.

Kuudennen tapaamiskerran tavoitteena oli huopalaukun ompeleminen valmiiksi ja ohjata osallistujia pohtimaan omia vahvuuksiaan ja voimavarojaan.

Seitsemännen tapaamiskerran tavoitteena oli valmistaa pääsiäismunia märkähuovuttamalla ja styroksimunan päälle neulahuovuttamalla sekä koristella munat. Lisäksi tavoitteena oli keskustella onnistumisen kokemuksista ja käydä

keskustelua omasta elämän tilanteesta toisten osallistujien kanssa. Toisin sanoen osallistujilla oli mahdollisuus jakaa omia kokemuksia.

Kahdeksannen tapaamiskerran tavoitteena oli kurssin päättäminen menemällä yhdessä ennalta sovittuun ravintolaan syömään. Tavoitteena oli, että jokainen osallistuja tulee omatoimisesti ravintolaan. Tällä tuettiin heidän omatoimistaan liikkumista kaupungilla ja vastuunottamista huovutuskurssin päätöstilaisuuden onnistumisesta, sillä vastuunottaminen on merkittävä asia voimaantumisprosessissa.

Lisäksi viimeisen kerran tavoitteena oli kerätä suullista palautetta osallistujilta käymällä avointa keskustelua, miten naiset olivat kurssin kokeneet ja millaisia kokemuksia heillä oli ohjauksestamme. Tällä kerralla oli tarkoitus myös kuulla naisten tulevaisuuden suunnitelmia.

4.3.2 Tulostavoitteen arviointi

Projektin tulostavoitteiden saavuttamisen arvioimista varten aioimme havainnoida ryhmän jäseniä toiminnan aikana sekä kerätä heiltä palautetta palautelomakkeiden (liite 1 ja liite 2) avulla. Havainnointia varten laadimme havainnointilomakkeen (liite 3). Palautelomakkeen laatimiseen saimme ohjausta AV-Klubin toiminnanohjaajalta, koska hän tiesi, millaisiin lomakkeisiin ryhmään osallistuvat naiset pystyivät vastaamaan. Hän ohjasi meitä laatimaan palautelomakkeen, jonka rakenne oli selkeä ja helposti luettavissa. Hänen mukaansa pitkien ja kirjoittamista vaativien lomakkeiden täyttäminen olisi ollut liian haasteellista ryhmän naisille. Palautelomakkeen laadinnassa oli huomioitava aivovammaan liittyvät ongelmat, kuten muistiongelmat, keskittymisvaikeudet, kirjoittamisen ja lukemisen häiriöt (Kaitaro 1998, 27; Powell 2005, 82, 88).

Palautelomakkeita oli kaksi erilaista, joista toinen on 2. - 6. kurssikerroille (liite 1) ja toinen 7. kurssikerralle tarkoitettu (liite 2). Jälkimmäiseen olimme lisänneet kysymyksen aikooko osallistuja jatkaa harrastuksen parissa hakeutumalla itsenäisesti johonkin ryhmään. Päätimme, ettemme pyydä ensimmäiseltä kerralta

kirjallista palautetta, koska ensimmäisen kerran tarkoituksena oli tutustua ohjaajien ja osallistujien kesken ja kurssin sisällön esittelemiseen.

Tarkoituksemme oli havainnoida osallistujia kaikilla kurssikerroilla. Havainnoinnin avulla oli tarkoituksemme reflektoida ja siten kehittää omaa ohjaamistamme sekä tehdä tarvittavia muutoksia kurssin toteuttamisen aikana.

4.3.3 Arviointimenetelmänä osallistuva havainnointi

Projektin tulostavoitteiden saavuttamisen arvioimista varten suunnittelimme, että havainnoimme ryhmän jäseniä toiminnan aikana. Havainnointia varten laadimme strukturoidun havainnointilomakkeen (liite 3). Anttila kirjoittaa, että osallistuvassa havainnoinnissa tutkija osallistuu toimintaan. Hän merkitsee muistiin havaitsemiaan asioita ilman omia arvoasetelmiaan. Anttilan mukaan havainnoinnin etuna on se, että havaintoja voidaan tehdä, silloin kun asiat tapahtuvat – todellisuudesta, jolloin ylimääräiset tulkinnat eivät tule väliin. Havaintoja voidaan tehdä ilman verbaalista kommunikointia eleistä, liikkeistä, ilmeistä ja toiminnasta. Tutkija on riippumaton mahdollisista kielivaikeuksista sekä havainnoitavien halukkuudesta. Havainnoinnin luotettavuus riippuu siitä, miten havainnointi teknisesti suoritetaan, ja siksi siihen on havainnoijan kiinnitettävä huomiota. (Anttila 2005b, 192–193.)

Havainnoinnin tukena käytetään usein videokameraa, mikä voi olla ongelmallista, sillä silloin havainnoitavat voivat muuttaa käyttäytymistään kuvaamisen aikana. (Anttila 2005b, 195). Teresa Amabile on tutkimuksissaan todennut havainnoinnista ja valvonnasta voivan seurata ahdistumista, joka puolestaan vaikuttaa luovuuteen negatiivisesti (Uusikylä & Piirto 1999, 75). Totesimme videon olevan ongelmallista, koska emme tunteneet kurssille osallistuvia naisia ennestään emmekä tienneet, miten he olisivat suhtautuneet videokameraan. Päätimme, ettemme videoi, koska meillä ei olisi ollut aikaa totuttaa osallistujia videointiin ja koska mielestämme se ei ollut tarpeellista tulosten arvioimisen kannalta. Sen sijaan päätimme kirjata työpäiväkirjaan myös muita toiminnan

aikana ilmeneviä asioita. Huovutustöiden valokuvaamiseen saimme osallistujilta luvan ja niitä on esillä raportissa (katso kappale 5).

Vilkan ja Airaksisen (2003a, 57–58) mukaan toiminnallisessa opinnäytetyössä edellä mainituilla menetelmillä kerätyn aineiston tarkka ja järjestelmällinen analysointi ei aina ole välttämätöntä, kuten tutkimuksellisessa opinnäytetyössä on.

4.4 Projektin potentiaaliset ongelmat ja riskit

Kettunen (2003, 23) toteaa lukuisten ulkoisten seikkojen tuovan omat riskit projektin onnistumisen kannalta. Ruuska (2006, 18) toteaa, että työprosessia on huono ennustaa ja projektiin liittyy epävarmuutta sekä riskejä. Näitä riskejä oli projektissamme useampi, minkä vuoksi laadimme riskianalyysin, jolla kartoitimme mahdolliset riskit. Riskejä varten laadimme varasuunnitelmia, joiden mukaan toimia.

Riskianalyysin tarkoitus on pyrkiä tunnistamaan mahdolliset projektin tavoitteiden saavuttamista estävät asiat. Riskikartoitus tehdään projektisuunnitelman tekovaiheessa käymällä läpi mahdolliset ongelmakohdat ja kirjaamalla ne muistiin. Riskien tunnistamisen jälkeen jokaiselle riskitekijälle suunnitellaan riskin hallintaa varten toimenpide-ehdotus. Riskikartoitusta ei tehdä koko projektisuunnitelmalle vaan siitä etsitään kriittisimmät kohdat, jotka voivat mennä pieleen. (Ruuska 2006, 83.) Yksi mahdollinen ulkoinen riski projektissamme oli kurssille ilmoittautuneiden naisten pois jääminen kurssilta. Lisäksi meidän täytyi miettiä ohjaustyön kannalta, miten toimisimme, jos meistä jompikumpi sairastuisi tai muuten estyisi tulemasta jollekin kurssikerralle.

Projektityöskentelyn suurimmat ongelmat liittyvät usein liian nopeaan käynnistämiseen ja puutteelliseen tavoitteen asetteluun. Operatiivisen työskentelyn ongelmia lyhyissä ja nopeissa projekteissa voivat olla esimerkiksi aikataulutusta ja siinä pysyminen. Lisäksi tulisi huomioida projektityöskentelyn kuormitus ja voimavarojen kohdentaminen. (Rissanen, 2002.) Huovutuskurssimme eräs ongelma aikataulutuksen osalta olivat samanaikaisesti olleet teoriaopintojen lä-

hiopetuksen tunnit. Näiden ongelmien ratkaisemiseksi teimme yhteistyötä kyseisen opintojakson opettajan kanssa. Tällainen projektin sisäinen riski oli tiedossa jo ennakolta opiskelujemme tiiviin aikataulun takia.

4.5 Projektin resurssi- ja kustannussuunnitelma

Projektiin tarvitaan luonteeltaan erilaisia voimavaroja, resursseja. Ne voivat olla aineellisia, kuten esimerkiksi henkilöstö, raha ja laitteet, tai ne voivat olla aineettomia kuten esimerkiksi henkilöiden osaamista ja ammattitaitoa. Projektisuunnitelman laadinnassa on huolehdittava resurssien riittävydestä. Suunnitteluvaiheessa arvioidaan, millä henkilöstöllä ja osaamisella projekti pystytään toteuttamaan ja tehdään käytettävissä oleville henkilöille tehtäväkuvaukset. Projektin ajankäytöstä laaditaan aikataulu, jonka avulla voidaan jaksottaa projektin eri tehtävät. Aikataulun avulla voidaan seurata projektin toteutumista. Kustannuksista laaditaan rahoitusbudjetti. (Anttila 2001a, 86.)

Tämän projektin työryhmä muodostui meistä kahdesta sosionomi opiskelijasta. Meidän täytyi suunnittelussa arvioida, millaisen kurssin pystyisimme ja osaisimme aikarajojen puitteissa suunnittelemaan ja toteuttamaan. Laadimme AV-Klubin toiminnanohjaajan kanssa yhteistyössä projektia varten aikataulun, jonka mukaan etenimme. Ryhmätoiminnan olimme suunnitelleet alkavan 10.2.2010 ja päättyvän 31.3.2010. Kokoontumiskertoja oli yhteensä kahdeksan. Ryhmätoiminnan pituudeksi suunnittelimme kaksi tuntia. Varasimme itsellemme valmistelu- ja järjestelytyötä varten puoli tuntia sekä kokoontumisen alussa, että lopussa.

Ensin teimme suunnitelman, mitä tehdään ja milloin. Lähetimme tämän suunnitelman toiminnanohjaajalle. Kun hän oli hyväksynyt suunnitelmamme, laadimme kurssiesitteen (liite 4) ja lähetimme sen hänelle, sillä hän vastasi kurssille osallistuvien ilmoittautumisten vastaanottamisesta ja valinnannasta. Kurssiesitteen laatimisen jälkeen valmistimme mallit kurssilla tehtävistä töistä.

Kurssin toimintakustannuksiin joita olivat tilavuokrat ja materiaalit, saimme rahoituksen yhteistyötaholtamme AV-Klubilta. Projektin suunnitteluvaiheessa teimme kustannusarvion kurssilla käytettävistä materiaaleista ja välineistä. Yhteistyötaho hyväksyi esittämämme kustannusarvion. Materiaaleihin oli yhteistyötaho budjetoitunut 150 euroa ja tilavuokrat oli budjetoitu erikseen.

4.6 Kurssin toteutuksen suunnittelu

Kurssinsisältöä suunniteltaessa meidän täytyi ottaa huomioon kurssikertaan varatun ajan pituus, käytettävissä olevat tilat sekä, se millaisia töitä siellä olisi realistista valmistaa. Näiden seikkojen lisäksi otimme huomioon naisten toimintakyvyt, joissa tiesimme olevan eroja.

Ajatuksemme oli toteuttaa kurssia kestävän kehityksen ekologisen periaatteen mukaisesti, mikä tarkoittaisi sitä, että kurssilla uudistettaisiin omia asusteita ja käytettäisiin kierrätysmateriaaleja. Tarkoituksemme oli hankkia ja huovuttaa vanhoja villakangastakkeja ja villahuopia. Huovutetuista kankaista oli tarkoitus valmistaa huopalaukkuja ja kännykkäkoteloita. Suunnitelmiimme kuului myös, että kurssille osallistujat toisivat itse käytetyn tai uuden kukkaruukun maalaimista ja koristelua varten. Lisäksi suunnittelimme, että huopakorujen valmistamisessa voitaisiin hyödyntää vanhoja koruja, kuten esimerkiksi helmiä.

Suunnittelimme ja valmistimme kurssia varten erilaisia huovutustöitä suunnittelujen teemojen mukaan. Kirjoitimme huovutusohjeet ja eri huovutustöiden ohjeet kirjalliseen muotoon (liite 5). Valmistimme malleja eri vaikeusasteille, jotta jokainen osallistuja voisi valita itse, millaisen työn haluaisi ja kokisi soveltuvan hänelle. Tämä oli tärkeää, jotta jokainen saisi valita työn suhteessa omaan kykyihinsä ja saisi työstään onnistumisen kokemuksia.

5 HUOVUTUSKURSSIN TOTEUTUS

5.1 Aivovammautuneiden naisten ohjaaminen suljetussa voimaannuttavassa vertaisryhmässä

Hyypän ja Liikasen mukaan taide- ja kulttuuritoiminta voivat luovien keinojen avulla lisätä ihmisen hyvinvointia, löytää uusia resursseja ja käyttämätöntä kapasiteettia. Valtaistuminen voi tapahtua sosiaalisin tavoittein osallistumisella kulttuuritoimintaan. Paitsi, että se vahvistaa elämänhallintaa, se nopeuttaa kulttuurista ja sosiaalista muutosta. Valtaistamisessa (empowerment) asiakas osallistuu sosiaalisilla tavoitteilla perusteltuihin kulttuuritoimintoihin, jotka siis vahvistavat epäsuorasti elämänhallintaa, kykyä selviytyä ongelmista sekä nopeuttavat kulttuurista ja sosiaalista muutosta. (2005, 124.) Käytämme valtaistamisen sijaan käsitettä voimaantuminen, sillä se on sosiaalialalla yleisemmin käytetty termi.

Ryhmätoiminta on koettu hyväksi keinoksi vaikuttaa asiakkaiden elämäntilanteisiin sosiaalialan työssä. Mäkisen ym. mukaan, ryhmä voi olla avoin tai suljettu. Suljettuun ryhmään, jolle on sovittu ennakoon toiminta-aika, ei oteta uusia jäseniä toiminnan alkamisen jälkeen. (2009, 147.) Huovutuskurssi toteutettiin suljettuna ryhmänä, johon oli ennakoon ilmoittautuminen ja mukaan toimintaan pääsivät vain ilmoittautuneet naiset. Toiminta-ajan sovimme jo suunnitteluvaiheessa.

Huovutuskurssimme ryhmää voidaan pitää tavoitteiden perusteella sosiaalisena harrastusryhmänä, sillä kuten Mäkinen ym. kirjoittavat, sosiaalisten ryhmien tavoitteena on lieventää eristäytyneisyyttä ja tarjota sosiaalista kanssakäymistä tai tarjota mahdollisuus virkistäytymiseen. Tärkeää on heidän mukaansa ottaa ryhmä mukaan suunnittelemaan toimintaa, sillä jäsenten mahdollisuus vaikuttaa toiminnan sisältöön tukee osallistujien itsetuntoa. (2009, 150.) Saimme mahdollisuuden kurssin suunnitteluvaiheessa käydä keskustelua AV-klubilla mahdol-

listen huovutuskurssille osallistuvien naisten kanssa heidän toiveistaan kurssin sisällöstä.

Kurssimme tarkoitus oli tarjota kuntoutujille myös mahdollisuus saada ryhmässä vertaistukea vertaisiltaan kuntoutujilta eli toimia vertaisryhmänä. Vilen ym. kirjoittavat vertaisryhmän olevan ryhmä, jonka kaikilla jäsenillä on samanlainen yhdistävä tekijä, kuten vamma tai sairaus. Ryhmän jäsenet voivat jakaa omia kokemuksiaan toistensa kanssa ja siten auttaa toisiaan löytämään keinoja arjessa jaksamiseksi. Vertaisryhmälle on aina tärkeää, että jäsenillä on samankaltaisuuden kokemuksia vaikka jokaisella on omat kuntoutumisvaiheet menossa. (Vilen, Leppämäki & Ekström 2008, 272–273.) Pienten vertaistukiryhmien antama tuki voi olla hyvin tärkeä kuntoutujan selviytymiselle. Saman kokeneet tai parhaillaan sitä läpikäymässä olevat voivat rohkaista, tukea, neuvoa ja antaa voimaa toisilleen uuteen elämäntilanteeseen sopeutumisessa. (Powell 2005, 206.)

Ryhmän kautta asiakas voi peilata omaa kokemusta itsestään ja vuorovaikutustaidoistaan arkipäivän tilanteissa. Jo pelkällä ryhmän olemassaololla voi olla kannustava vaikutus arjessa. Toisaalta taas kannustamisen muuttuminen ahdistavaksi painostamiseksi voi muuttaa ryhmän vaikutuksen negatiiviseksi. Nämä edellä mainitut hoitavat tekijät vaikuttavat olennaisesti ryhmädynamiikan positiiviseen kehittymiseen. (Vilen ym.2008, 276–278.)

5.1.1 Ryhmän motivoiminen

Ensimmäinen tapaamiskerta 10.02.2010

Uusitalo (1999, 73) kirjoittaa, että luovuuteen tarvitaan vapaata ilmapiiriä, missä vallitsee keskinäinen luottamus. Tämän tapaamiskerran tavoitteena, joka, oli tutustua toisiimme ja motivoida naisia osallistumaan kurssille. Tavoitteena oli tutustumisen avulla luoda kurssia varten mahdollisimman rento ja vapaa ilmapiiri, missä vallitsisi keskinäinen luottamus. Kuten Laine ym. kirjoittavat ohjaajan on pyrittävä luomaan ryhmän toiminnalle rento ja miellyttävä ilmapiiri. Pieni ryhmä helpottaa ryhmän jäsenten tutustumista keskenään, jolloin turvallisen

ilmapiirin luominen on helpompaa. Pienessä ryhmässä jää aikaa enemmän aikaa jokaiselle ja omien näkemysten ilmaiseminen on helpompaa. (Laine ym. 2009, 216, 228.)

Erityisen tuen tarpeessa olevan henkilön ohjauksessa on tärkeää luoda turvallinen ja luottamuksellinen ilmapiiri. Hänellä voi olla taustalla kokemuksia turvattomista tilanteista sekä negatiivisia kokemuksia ihmissuhteisiin liittyvistä vuorovaikutustilanteista. Ohjaajan tuleekin pitää kiinni lupauksistaan ja kunnioittaa ohjattavaa yksilönä. (Kalliola, Kurki, Salmi & Tamminen-Vesterbacka 2010, 128–129.)

Tätä kertaa varten olimme varanneet mukaamme malleja kurssilla tehtävistä töistä. Mallien tarkoituksena oli sitouttaa naiset kurssiin sekä antaa konkreettista tietoa kurssin sisällöstä. Mallit, joita aivovammautunut voi koskea, auttavat häntä ymmärtämään, mistä keskustellaan. Aivovammautunut oppii kinesteettisesti. Männikkö (Opintotoiminnan Keskusliitto ry, hakupäivä 26.09.2010) kirjoittaa kinesteettisen oppijan oppivan parhaiten tekemällä ja kokeilemalla sekä toimimalla kokonaisvaltaisesti. Me koimme, että mallit tukivat naisten ymmärrystä kurssista sekä herättivät kiinnostuksen kurssia kohtaan. Tämä ilmeni naisten ihastellessa malleja, erityisesti pienet huovutetut pääsiäismunat innostivat keskusteluun. Keskustelua käytiin, minkä värisiä munia haluttaisiin huovuttaa.

Ensimmäisen kerran tavoitteena oli myös tutustua tuleviin kurssitiloihin. Kävelymatkan aikana naiset keskustelivat ohjaajan kanssa. Matkan aikana tarjoutui kuulla myös, niiden naisten ajatuksia, jotka olivat lähinnä sivusta seuranneet toisten keskustelua. Keskusteluissa tulivat ilmi pelot liikenteessä, sillä moni koki esimerkiksi suojatien ylittämisen haastavaksi varsinkin talvella. Naiset naureskelivat olevansa ”köpötteleviä mummoja”. Monet kertoivat myös aiemmista käsiyöharrastuksistaan ja huovutuskurssin herättämistä ajatuksista. Naiset vaikuttivat kurssista kiinnostuneilta ja joku totesi, ”*etten millään malttaisi odottaa ensiviikkoon*”. Heidän innostuksensa antoi ohjaajille kokemuksen siitä, että kurssille tulisi osallistumaan todella motivoituneita ja luovia naisia, joiden kanssa tulee olemaan mukavia ja antoisia ryhmäohjaushetkiä.

5.1.2 Kurssin toiminnallisuus alkaa neulahuovutuksella

Toinen tapaamiskerta 17.02.2010.

Aloitimme kurssin kertomalla opinnäytetyöstämme, mikä oli osittain kertausta aloituskerralta. Lisäksi kerroimme itsestämme, erityisesti käsityötaustoistamme. Jokainen, joka halusi, sai kertoa omista käsityöharrastuksistaan ja kurssiin liittyvistä toiveistaan. Heillä tuntui olevan runsaasti kokemusta käsityöharrastuksista, mutta huovuttaminen ei ollut heille ennestään kovin tuttua.

Yhdessä tutustuimme kurssille varattuihin materiaaleihin ja sekä teemaan liittyviin malleihin. Värikkäät huovutusvillat saivat naiset kertomaan omista lempiväreistään ja ideoistaan. Katselimme yhdessä huovutuskirjoissa olevia kuvia huovutustöistä samalla keskustellen. Osa keskusteli suunnitelmistaan yhdessä toisten kanssa ja osa taas mietti asiaa omissa rauhassa.

Tämän kerran tavoitteena oli saada aikaan onnistumisen kokemuksia neulahuovutuksen parissa. Tavoitteena oli koristella neulahuovutuksella asuste, jonka kurssille osallistuvat naiset toivat mukanaan, ja mukana olivat Heta, Juuli, Laila sekä Seija (nimet on muutettu). Juuli koristeli tuomansa lapaset neulahuovuttamalla. Myös Seija halusi koristella baskerinsa samalla menetelmällä. Laila ja Heta halusivat huovuttaa neulahuovutuksella erilliset koristeneulat baskereihinsa.

Juulin työskentely oli itseohjautuvaa ja hän keskusteli toiminnan aikana muiden osallistujien ja ohjaajien kanssa. Aikuiskasvatuksen lähtökohtana ovat aikuisen autonomia ja itseohjautuvuus. (Lehtinen 2003, 61). Mikä tarkoittaa aivovammautuneen aikuisen ohjauksessa sitä että, ohjaajan on muistettava kohdata hänet aikuisena, jolla on aivovamma, mikä vaikuttaa hänen toimintakykyynsä ja persoonaansa. Tärkeää on siis kohdata ohjattava ikätasonsa mukaisesti ja ennen kaikkea ainutlaatuisena ihmisenä, jolla on omat voimavaransa ja tuen tarpeensa.

Hetan ja Juulin suunnittelemaat työt osoittautuivat heille liian haastaviksi. Heta pyysi koettuaan ongelman ylitsepääsemättömäksi ohjaajalta konkreettista puolesta tekemistä. Ohjauksessa voidaan tarjota ohjattaville erilaisia vaihtoehtoja, joista he saavat tehdä valintoja ja usein tarvitaan konkreettista ohjaamista työvaihe kerrallaan. (Forsbom ym. 2001, 137.) Ohjaajan on kuitenkin vältettävä tekemästä ohjattavan puolesta asioita. Tämä vaatii ohjaajalta ymmärrystä, milloin ohjattava todella tarvitsee apua, jottei ohjattavalta tule vaadittua hänelle ylivoimaisesti vaikeita asioita.

Seija oli sosiaalisessa vuorovaikutuksessa lähinnä ohjaajien kanssa ohjausta tarvittaessa, ja silloinkin aloite tapahtui enimmäkseen ohjaajien aloitteesta. Aivovamman vuoksi ohjattava voi olla aloitekyvytön, mikä ei tarkoita motivaation puutetta, vaan hän tarvitsee aloitukseen ohjausta, koska hänen voi olla vaikea aloittaa itsenäisesti toimintaa. Aloitekyvyttömyys voi ilmetä myös ihmissuhteista vetäytymisenä sekä vähäisenä kiinnostuksena toisia ihmisiä kohtaan. Ohjaajan on muistettava ryhmätilanteessa huomioida henkilöt, joilla voi olla aloitekyvyttömyyttä. (Forsbom ym. 2001, 137.) Kuten Laine ym. (2009, 228) toteavat, yksi tärkeä lähtökohta ryhmän ohjaamisessa on se, että ohjaaja on aidosti kiinnostunut ryhmästä ja sen jäsenistä.

Havaintomme mukaan, yhdellä osallistujalla oli vammautuneen henkilön identiteetin luominen kesken ja puutteellisen oiretiedostuksen vuoksi hän vähätteli omia kädentaitojaan. Tämä ilmeni epävarmuutena töiden suunnittelussa, mihin hän tarvitsi kannustusta ja konkreettista ohjausta. Kuten Forsbom ym.

(2001,138) toteavat, työn voi pilkkoa pienempiin osatavoitteisiin ja näin edistää havaitsemaan omat kykynsä. Tällainen työskentelytapa tuki myös toistenkin ryhmän jäsenten toimintaa.

Tutustuminen ja keskustelu toteutuivat luontevasti työskentelyn yhteydessä, välillä ohjaajien johdatuksella. Keskustelussa tuli ilmi mm. että kaksi tuntia oli liian lyhyt aika kurssikerralle, sillä työt jäivät kaikilla kesken. Uusitalon (1999,77) mukaan tällaiset aikarajat vaikuttavat yksilöllisesti luovuuteen. Ainakaan tämän ryhmän naisten luovuus ei laskenut kiireen myötä, vaan he jatkoivat töidensä ideointia kotonaan ja kertoivat niitä seuraavalla kerralla.

Saimme tällä kurssikerralla todellisen tiedon naisten toimintakyvystä. Totesimme, että neulahuovutuksella koristelemisen ja yleensä neulahuovutus ei sopinut kaikille naisille, koska neulahuovutuksessa tarvitaan runsaasti toistuvaa mekaanista työskentelyä, mistä aiheutuu kipua. Pahimmassa tapauksessa työskentely voi muuttua pakonomaiseksi työskentelyksi, mikä voi laukaista sairauskohtauksen. Tällainen työskentelytilanne tuli, jolloin ohjaaja keskeytti osallistujan työskentelyn keskustelun avulla ja ohjasi hänet käyttämään toisenlaista työskentelytekniikkaa. Liian haastavat menetelmät ja edellä mainittu työskentelyn pakkotahtiseksi muuttuminen vaikuttivat negatiivisesti ryhmäläisten onnistumisen kokemuksiin. Toisaalta ohjaajien tilanteen huomioiminen ja ohjaaminen toisenlaiseen työskentelytapaan voivat lieventää pettymysentunteita.

Tämän kerran jälkeen totesimme, että meidän täytyisi muuttaa alkuperäistä suunnitelmaamme kurssisisällöstä. Olimme suunnitelleet, että kolmannella kerralla olisi maalattu kukkaruukku ja huovutettu helmiä koruja varten. Nähtyämme naisten yksilölliset toimintakyvyt, totesimme, ettei olisi realistista eikä mielekästä kiirehtiä kahden työn parissa, joten keskustelimme naisten kanssa mahdollisesta muutoksesta. Ehdotimme, että jättäisimme kukkaruukun koristelemisen kokonaan väliin ja keskittyisimme huovutukseen. Osallistujat suostuivat ehdotukseemme, ja totesivat saavansa näin lisää aikaa korujen valmistamiseen.

5.1.3 Vuorovaikutuksen tukeminen ryhmässä

Kolmas tapaamiskerta 24.02.2010

Tämän kerran tavoitteena oli edistää osallistujien välistä vuorovaikutusta esimerkiksi tukemalla ja ohjaamalla osallistujia käymään keskustelua keskenään. Lisäksi tavoitteena oli valmistaa märkähuovutuksella helmiä, joista oli tarkoitus tehdä seuraavalla kerralla koruja. Tällä kerralla mukana olivat Heta, Juuli, Laila sekä Seija. Esittelimme valmistamiamme huopakoruja, joiden tarkoitus oli innostaa naisia suunnittelemaan omaa työtään. Huovutusvillan väreistä käytiin vilkasta keskustelua, ja jokainen kertoi omista lempiväreistään.

Heta ja Seija pohtivat ja epäilivät alussa, miten he onnistuisivat työssä. Huovuttaminen tuntui naisista alussa hieman haastavalta ja se vaati huovuttajilta paljon fyysistä työtä. Heta pyöritteli helmiä innokkaana todeten tämän menetelmän sopivan hänelle paremmin kuin neulahuovutuksen, mitä oli edellisellä kerralla kokeiltu. Seija kertoi myös pitävänsä helmien huovuttamisesta ja hän innostui huovuttamaan useampia helmiä. Juulin valitsema työtapa oli hieman toisten työtappaa vaativampi ja hän pohti omaa valintaansa toisten kanssa. Juuli onnistui hienosti ja hän kertoi menetelmän olevan mielenkiintoinen.

Työn alussa jokainen keskusteli ja kommentoi omaa ja toisten huovutusta, kun huovutus alkoi sujua, siirtyivät keskustelut yleisiin aiheisiin. Kaikki osallistuivat aktiivisesti keskusteluun työskentelynsä lomassa. Välillä kommentoitiin omaa työtä ja kysyttiin mielipiteitä toisilta. Jokainen onnistui huovuttamaan hienoja helmiä. Naiset kertoivat pitävänsä helmien huovuttamisesta, vaikka menetelmän todettiin olevan fyysisesti raskas.

Kurssikerran lopussa kokoontuimme ihastelemaan valmistettuja helmiä ja miettimään, millaisia koruja niistä voisi kukin ensi kerralla valmistaa. Pyysimme naisia kommentoimaan tätä kertaa. He totesivat olleen mukava huovuttaa yhdessä, kun samalla sai keskustella toisten kanssa. Naiset kokivat, että ryhmässä vallitseva ilmapiiri sopi heille. Lisäksi he totesivat myös, että heidän mielestään heille sopii parhaiten tällainen pieni ryhmä, koska siinä voi saada ohjausta tarvittaessa.

Ryhmäkoko ja ryhmän toiminnan tarkoitus vaikuttavat ohjaajien määrään. Vaativissa ryhmissä voi ohjaajia olla kaksi, mikä mahdollistaa vastuun jakamista. (Mäkinen ym. 2009, 147). Se, että meitä ohjaajia oli kaksi, mahdollisti vastuun jakamisen sekä suunnittelu- että toteutusvaiheessa. Lisäksi ryhmäohjaustilanteessa pystyimme ottamaan huomioon osallistujat yksilöllisemmin.

5.2 Omien vahvuuksien löytäminen vertaisryhmässä

Neljäs tapaamiskerta 03.03.2010

Meneillään olevasta bussilakosta huolimatta kaikki tulivat kurssille, mikä yllätti meidät ohjaajat positiivisesti. He kertoivat, etteivät olleet halunneet jäädä pois tältä kerralta ja olivat järjestäneet kyydit kurssille pääsyä varten. Näin saimme positiivista palautetta naisilta siitä, miten kurssi motivoi heitä. Tavoitteena oli valmistaa edellisellä kerralla huovutetuista helmistä koruja ja saada aikaan onnistumisen kokemuksia, joita voidaan jakaa ryhmässä. Tämän kerran tavoitteena oli myös auttaa osallistujia löytämään omia vahvuuksiaan ja käymään keskustelua niistä. Tälle kurssikerralle osallistuivat Heta, Juuli, Kerttu, Laila ja Seija. Kerttu tuli uutena osallistujana ryhmään, joten alussa pidimme pienen esittelytuokion, jossa Kerttu sai kertoa itsestään ja me ohjaajat kerroimme omista taustoistamme. Kerttu tunsi kaikki muut osallistujat paitsi Seijan.

Ohjasimme naisia jakamaan omia kokemuksiaan toisilleen töiden valmistumisen jälkeen. Esitimme ryhmäläisille kurssiesitteessä viidennellä kerralla alkavaksi ilmoitetun huopalaukun valmistuksen aloittamisen siirtämistä kuudennella

kerralla alkavaksi ja edelleen seitsemänteen kertaan jatkuvaksi, koska materiaalien hankinnassa oli ilmennyt pulmia. Sovimme yhteisesti, että aloittaisimme viidennellä kerralla pääsiäismunien huovutuksen.

Kerttu oli innostunut kokeilemaan helmien huovutusta. Värien valitseminen vaati häneltä aikaa ja hieman ohjaajan tukea. Kerttu unohtui välillä miettimään muita asioita ja ohjaajan täytyi hienovaraisesti aina välillä muistuttaa häntä tehtävästä työstä. Hän oli todella innostunut tästä menetelmästä, erityisesti hän kertoi nauttivansa vaahdosta ja siitä, että *”sytterön pyörittelystä valmistui ihana pallo”*, kuten hän totesi. Kerttu keskusteli paljon työskentelyn aikana toisten naisten sekä ohjaajien kanssa.

Kertun tulo ryhmään sujui hyvin. Hänen aurinkoinen ja positiivinen olemuksensa innosti naisia käymään oma-aloitteista keskustelua keskenään sekä ohjaajien kanssa. Tämä kerta onnistui meidän mielestä parhaiten siihen mennessä, mikä johtui osittain varmasti siitä, että me ohjaajat tiesimme, millaista ohjausta kukin tarvitsee. Lisäksi ryhmässä alkoi tuntua ”me-henki”, sillä ryhmässä keskusteltiin paljon, naiset neuvoivat toisiaan sekä kysyivät neuvoa toisiltaan, mikäli ohjaaja ei ehtinyt ohjaamaan. Kaikki hakeutuivat työskentelemään saman pöydän ääreen.

Asiakasta voimaannuttavassa ryhmässä tarvitaan ryhmän sisäisiä hoitavia elementtejä, kuten esimerkiksi tiedon ja kokemusten jakaminen ja turvallisen pienryhmätilanteen luoma ilmaisun vapauden kokeminen. Jos luonnollisissa sosiaalisissa suhteissa voimaantumisen kokemus jää vajaaksi, toisesta välittävään ryhmään kuulumisen korostuu. Myös kuntoutumisen eri vaiheissa olevat tuovat omien kokemustensa avulla toivoa tulevaisuuteen. Samankaltaisuuden kokemusten kautta ja keskinäisen ymmärryksen myötä syntyy usein normaaliuden tunne ryhmäläisille. Lisäksi ohjaajan täytyy olla huolellisesti perehtynyt ryhmän erityisongelmiin ja niiden taustatekijöihin. (Vilen ym. 2008, 273, 276–278.) Olimme tietoperustan hankkimisen yhteydessä perehtyneet aivovammaan ja siihen, miten se voi vaikuttaa ihmisen toimintakykyyn. Olimme myös hankkineet tietoa aivovammutuneiden henkilöiden ohjaamisesta, jotta ohjaustilanteissa tiesimme, miten toimia. Tietoperustan hankkimisen kautta opimme myös ym-

märtämään, mistä naiset puhuvat, kun he käsittelivät omaa aivovammautumistaan ryhmässä.

Aivovammautuneiden henkilöiden ohjauksessa tärkeää on asettaa pieniä tavoitteita, joiden avulla päästään lopputavoitteeseen. Toiminnan suunnittelussa on huomioitava osallistujien vireystila, jaksavuus ja keskittymiskyky. Muistiongelmien vuoksi asioiden kertaaminen on olennaista ohjaustilanteessa. Ohjaustilanteessa ohjaajan rauhallisuus ja selkeä kielenkäyttö edesauttavat ohjattavaa ymmärtämään saamia ohjeita. Aivovammasta johtuvien äänyliherkkyyksien vuoksi ohjaustilanteiden ympäristön taustahäly täytyy minimoida. (Forsbom ym. 2001, 64–66.)

5.2.1 Onnistumisen kokemusten jakaminen vertaisryhmässä

Viides tapaamiskerta 10.03.2010

Tämän kerran tavoitteena oli keskustella onnistumisen kokemuksista ja käydä keskustelua omasta elämän tilanteesta toisten osallistujien kanssa. Toisin sanoen ryhmäläisillä oli mahdollisuus jakaa omia kokemuksia. Lisäksi tavoitteena oli valmistaa pääsiäismunia märkähuovuttamalla ja styroksimunan päälle neulahuovuttamalla sekä koristella munat.

Alussa keskusteltiin edellisestä kerrasta ja mietittiin millaisia koruja valmisteuista helmistä kukin tekisi. Kerttu totesi kokeilleensa edellisen kerran jälkeen helmien huovutusta kotona. Hän totesi, että "*Yksin näiden pallojen pyörittely ei ole yhtään niin kivaa kuin täällä yhdessä toisten naisten kanssa.*" Hän kertoi nauttineensa niin paljon edellisestä kerrasta, että oli unohtanut kipunsa. Myös toiset olivat samaa mieltä, että on kiva huovuttaa yhdessä ja totesivat unohtavansa kipunsa ja "*vaivansa*" huovutuksen parissa. Pöllänen (2008,91) kirjoittaa-kin käsityön olevan taiteen tavoin terapeuttista toimintaa ja sen vuoksi soveltu- van osaksi kuntoutusta. Vaikkei kysymys olisikaan varsinaisesti terapiasta, voi- daan käsityön terapeuttista vaikutusta hyödyntää yksilön hoidossa tai kuntou- tuksessa. Käsitöiden harrastaminen yksin tai ryhmässä voi antaa yksilölle ko- kemuksia merkityksellisyydestä tilanteessa, joissa ei niitä muutoin koe. Käsityöt voivat myös auttaa unohtamaan oman roolinsa tai kipunsa.

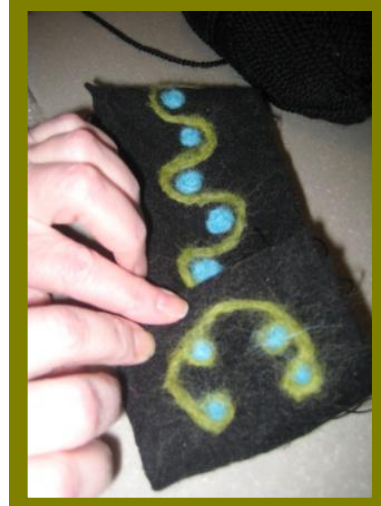
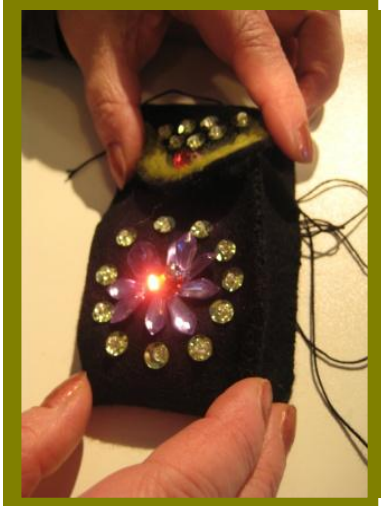
Seija päästi tällä kerralla luovuutensa valloilleen, hän huovutti upean pääsiäis- munan. Hän uppoutui työhönsä niin, ettei ehtinyt paljon toisten kanssa keskus- telemaan. Havainnointimme mukaan hän nautti tästä kerrasta eniten. Kerttu myös onnistui huovuttamaan todella upean pääsiäismunan. Hän itse valitsi työmenetelmäksi märkähuovutuksen, koska totesi neulahuovutuksen aiheutta- van hänelle kipua. Työskentelyn aikana hän totesi, että "*aivan ihanaa, en ole tiennyt, että tällaisia voi tehdä*" Hän nautti työskentelystä, eikä antanut pienten vastoinkäymisten estää iloaan. Heta oli myös innostunut ja hän neulahuovutti nopeasti upean pääsiäismunan. Hän totesikin olevansa huovutuksessa nopea. Havaintomme mukaan hän oli tällä kertaa itseohjautuva, sillä hän itse pohti rat- kaisuja eteen tuleviin ongelmiinsa. Heta selvästi nautti työskentelystä ja jutteli toisten kanssa, kuinka mukavaksi hän koki tämän kerran.

Laila nautti myös tästä kerrasta, ja hänenkin luovuutensa pääsi esiin, sillä hän valmisti todella upean pääsiäismunan itsenäisesti. Sen sijaan Juuli ei oikein nauttinut tästä kerrasta. Hän totesikin, että hän pitää enemmän neulahuovutuk- sesta kuin märkähuovutuksesta. Kaikesta huolimatta hän onnistui valmistamaan hienon pääsiäismunan. Pohdimme, että hänen suoriutumiseen taisi vaikuttaa tällä kertaa väsymys.

Tämä kerta oli meidän ohjaajien mielestä paras, mikä varmaan johtui myös ohjausvarmuutemme kasvamisesta. Olimme jo tietoisia osallistujien yksilöllisestä ohjauksen tarpeesta. Itseluottamuksemme oli kehittynyt huovutuskurssin aikana. Mäkinen ym. viittaavat Amundsoniin, jonka mukaan ohjaajan itseluottamuksen syntymiseen vaikuttavat esimerkiksi kokemukset, onnistumiset, rakentava palaute, osaamisen kokemukset ja kehittymisen halu. Mäkisen ym. mukaan ohjaana kehittyminen jatkuu opintojen alusta läpi työuran. (2009, 128, 129.) Koimme, että itseluottamuksemme kehittymistä edistivät, omat onnistumisen ja osaamisen kokemukset sekä ryhmältä että toiminnanohjaajalta saamamme rakentava ja positiivinen palaute. Ryhmän innostuneisuus ja osallistujien onnistumisen kokemukset antoi myös meille onnistumisen kokemuksia. Tällä kerralla kaikki onnistuivat saavuttamaan onnistumisen kokemuksia ja onnistumisista kerrottiin toisille. Moni aikoi tehdä kotonaan huovutettuja pääsiäismunia pääsiäistervehdyksiksi.

5.2.2 Vertaisryhmässä voimaantuminen

Kuudes ja seitsemäs tapaamiskerta 17.03.2010 ja 24.03.2010

Siitonen toteaa, että ihmisen uskomukset kyvyistään voivat joko edistää tai estää voimaantumista. Henkilön voimaantumista voidaan tukea ryhmässä, missä vallitsee avoin, luottamuksellinen ja turvallinen ilmapiiri, jossa hän voi kohdata ihmisiä, joiden kanssa hän olla vuorovaikutuksessa. Itsetuntemuksen tukemisen päämääränä on löytää omia vahvuuksia, josta syntyy itsearvostus. (1999,120, 138.) Kuudennen ja seitsemännen toimintakerran tavoitteena oli löytää omia vahvuuksia ja keskustella niistä ryhmässä. Tavoitteena oli myös ohjata naisia yhteistyöhön huopalaukun ompelun ohessa, sillä toisen auttaminen kohentaa mukaan itsearvostusta, kuten Siitonen (1999, 138) toteaa.

Näille kerroille osallistuivat Heta, Juuli, Laila ja Seija; Kerttu oli mukana kuudennella kerralla. Hän valmisti huovuttamistaan helmistä koruja. Kerttu kertoi harmitellen, että hän koki tulleen aivovammautumisen jälkeen käsistään ”kömpelömmäksi”. Hän myös kertoi omista käsityöharrastuksistaan ennen aivovammautumistaan. Havaintomme mukaan Kerttu selvisi hyvin hienomotoriikkaa vaativista tehtävistä, kuten langan pujottamisesta neulansilmään. Kertun työskentely oli hyvin itseohjautuvaa, ja hän käytti työskentelyssään onnistuneesti ongelmanratkaisutaitoaan.

Seija leikkasi ohjaajan tuella itselleen huopalaukun. Hänen työskentelynsä oli kokeilevaa mutta innostunutta. Hän kertoi, että hänen on ollut aivovammautumisen jälkeen vaikea hahmottaa suurempia kokonaisuuksia. Hän totesi tullessaan hitaammaksi ja harkitsevaisemmaksi. Seija neuvoi toisia työskentelyn aikana ja kertoi omasta työskentelystään toisille. Havaintomme mukaan hän nautti ryhmässä työskentelystä aiempaa enemmän, sillä hän jutteli toisten naisten kanssa. Hän totesi tämän kurssin soveltuneen hänelle, kun ei tarvinnut puhua omasta aivovammautumisestaan, jos ei halunnut, vaan sai keskittyä huovuttamiseen. Seija myös sanoi jatkavansa huovuttamista kotona.

Heta leikkasi laukun ohjaajan tuella. Hänen työskentelynsä oli hyvin innostunutta ja hän keskittyi laukun ompelamiseen, niin ettei alkuvaiheessa ehtinyt paljon muiden kanssa keskustelemaan. Heta osoittautui hyvin taitavaksi käsityöntekijäksi. Seitsemännellä kerralla hän osallistui aktiivisesti keskusteluun ja kertoi omista asioistaan ryhmässä. Hetan ompelama laukku oli todella upea – myös hänen omasta mielestään.

Laila leikkasi ohjaajan tuella kännykkäkotelon. Hän suunnitteli itse, miten koristelee kännykkäkotelonsa. Lailalla on selvästi kädentaitoja, sillä hän ompeli siististi upeat kuviot kännykkäkoteloonsa. Hän hieman kiirehti työssään ja totesi, että *”haluan saada työn aina valmiiksi kerralla, enkä jättää kesken”*. Laila osallistui ryhmässä käytyyn keskusteluun aktiivisesti. Hän antoi myös neuvoja toisille. Havaintomme mukaan Lailalla on hieman vaikeaa huomioda toisia ihmisiä, sillä hän saattaa ottaa toisen edestä tarvikkeita lupaa kysymättä. Pyrimme ohjaustilanteessa hienovaraisesti neuvomaan Lailaa kysymään, että tarvitseeko toinen esimerkiksi saksia, joita hän oli ottamassa toisen edestä.

Juuli leikkasi myös ohjaajan tuella kännykkäkotelon. Juuli kuunteli ohjeita ja hänen toimintansa oli hyvin itseohjautuvaa. Hän myös mielellään neuvoi toisia tarvittaessa. Juuli ompeli kännykkäkotelonsa upeat paljettikoristeet. Hän teki upean kännykkäkotelon. Työskentelyn aikana Juuli osallistui keskusteluun ryhmässä. Havaintomme mukaan Juulilla oli välillä vaikeuksia muistaa aiemmin tapahtuneita asioita

Kurssin päätteeksi naiset saivat halutessaan ostaa kokoamamme tarvikkeet, joissa oli kurssilla käytettyjä materiaaleja sekä ohjeita kurssilla tehdyistä töistä. Idea sai alkunsa siitä, että ylijääneille tarvikkeille ei ollut AV-klubilla käyttötarvetta ja naiset olivat tiedustelleet, mistä kurssilla käytettyjä tarvikkeita voi ostaa ja minkä hintaisia tarvikkeet ovat. Tarvikkepaketti tarjosi heille mahdollisuuden jatkaa huovutusta kotona välittömästi kurssin jälkeen. Naiset maksoivat tarvikkeet AV-Klubille kurssin jälkeen osallistumismaksun yhteydessä.

5.2.3 Kurssin päättäminen

Kahdeksas tapaamiskerta 31.03.2010

Tämän tapaamiskerran tavoitteena oli kurssin päättäminen menemällä yhdessä ennalta sovittuun ravintolaan syömään. Tavoitteena oli myös, että jokainen osallistuja tulee omatoimisesti ravintolaan. Tällä tuettiin heidän omatoimisuuttaan ja vastuunottamista huovutuskurssin päätöstilaisuuden onnistumisesta. Tavoitteena oli myös keskustella, miten naiset olivat kokeneet kurssin ja millaisia jatkosuunnitelmia heillä oli.

Jokainen tuli omatoimisesti sovittuna aikana paikalle. Ravintolassa jokainen tilasi oman annoksensa itsenäisesti, tosin yhdessä pohdittiin, mikä olisi hyvää.

Ruokailun aikana käytiin vilkasta keskustelua. Seija kertoi kotonaan huovuttaneensa naapurilleen pääsiäismunan kurssilta ostamistaan tarvikkeista. Heta kertoi märkähuovuttaneen useita pieniä pääsiäismunia. Laila ja Juuli totesivat, etteivät olleet ennättäneet kokeilemaan kotonaan huovutusta.

Tunnelma oli vapautunut ja kaikki osallistuivat keskusteluun. Kurssin alussa muita vähemmän vuorovaikutuksessa ryhmän muiden jäsenten kanssa ollut Seija otti puheeksi kuntoutumista koskevia asioita. Juuli ja Laila kertoivat, miten Seijan kannattaisi toimia kuntoutumisasioissa. Tällä kertaa naiset keskustelivat omasta vammautumisestaan ja siitä, miten he kokivat sen muuttaneen heidän elämäänsä. Laila totesi tulleen varovaisemmaksi ja epäroivämmäksi. Hän totesi kurssin aikana monta kertaa ajatelleen, *”että en minä osaa mutta sitten huomasin, että osasinhan minä sittenkin”*.

Tällä kerralla koimme, että Seija oli todella päässyt mukaan tähän ryhmään ja ryhmässä vallitsi ”me-henki”. Myös me ohjaajat kuuluimme selvästi tähän ryhmään. Jotkut harmitteli sitä, että kurssi oli niin lyhyt, sillä siellä oli ollut heidän mielestään *”mukavaa”*.

Toiminnanohjaaja totesi meidän ohjaajien ja hänen välisessä palautekeskustelussa, että viimeisellä tapaamiskerralla käyty palautekeskustelu ryhmän kanssa, onnistui ajoituksellisesti. Ajoitus oli hänen mielestään hyvä, koska myöhemmin käytyyn keskusteluun olisi voinut vaikuttaa olennaisesti heidän muistivaikeutensa. Kurssin tapahtumat ja kokemukset olivat kurssilaisilla hyvin muistissa ja keskustelu sujui luontevasti aterioinnin lomassa.

6 ARVIOINTI

6.1 Tavoitteiden saavuttamisen arviointi

Projektin päättövaiheessa tarkastellaan keskeisimpien tavoitteiden toteutumista. Tässä vaiheessa voidaan arvioida kokonaisuutta laatukriteerien näkökulmasta sekä lisäksi voidaan tarkastella sen merkitystä asiakkaan näkökulmasta. Arvioitavia seikkoja ovat: 1) Saavutettiin hankkeelle asetetut tavoitteet ja odotukset? 2) Millaiset tekijät edistivät / estivät toteutumista? 3) Saatiin odotettuja tuloksia ja ovatko ne hyödynnettävissä? (Anttila 2007b, 98–99.)

Suunnittelimme jokaiselle tapaamiskerralle omat tavoitteet, joiden saavuttamisen kautta oli tavoitteena saavuttaa projektille asetetut päätavoitteet. Tapaamiskertojen tavoitteiden saavuttamisen arvioimista varten laadimme toiminnanajasta seuraavalla sivulla olevan esimerkin mukaisen taulukon. Taulukkoon kirjasimme, mikä oli suunniteltu tavoitteet, miten toimintaan virittäytyttiin ja mitä ryhmässä tehtiin. Taulukosta näkyy myös, miten kokemuksia jaettiin ryhmässä toiminnan aikana ja jälkeen. Kirjasimme taulukkoon toiminnan aikana tekemiämme havainnoiteja. Mikäli havainnoimme ryhmän toiminnan aikana asioita, jotka estivät tavoitteiden saavuttamista, kirjasimme ne taulukkoon.

TAULUKKO 1. Toiminnanajan taulukko.

Teema	Asusteen koristelu neulahuovutuksella	Pääsiäismunien huovuttaminen
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> - tutustuminen - neulahuovutuksella koristelemisen 	<ul style="list-style-type: none"> - yhteistyön edistäminen - kokemusten jakaminen - pääsiäismunien valmistaminen neula- ja märkähuovuttaen
Valmistautuminen	<ul style="list-style-type: none"> -esivalmistelut -ohjaajien työnjako 	<ul style="list-style-type: none"> -esivalmistelut -ohjaajien työnjako
Virittäytyminen	<ul style="list-style-type: none"> - keskustelua -aiheen esittely ja mallien näyttäminen -suunnitelmien tekeminen ja materiaalien valitseminen 	<ul style="list-style-type: none"> - keskustelua -aiheen esittely ja mallien näyttäminen -suunnitelmien tekeminen ja materiaalien valitseminen
Toiminta	<ul style="list-style-type: none"> -asusteen koristelemisen neulahuovutuksella 	<ul style="list-style-type: none"> - pääsiäismunien valmistaminen neula- ja märkähuovuttaen
Toiminnan aikainen jakaminen	<ul style="list-style-type: none"> -keskustelua toiminnan aikana 	<ul style="list-style-type: none"> - kokemusten ja ajatusten jakaminen
Toiminnan jälkeinen jakaminen	<ul style="list-style-type: none"> -keskustelun käyminen 	<ul style="list-style-type: none"> - käydä keskustelua valmistetuista pääsiäismunista ja omista kokemuksista sekä ajatuksista
Havainnot	<ul style="list-style-type: none"> - Keskustelua käytiin - huovutustöitä ei saatu valmiiksi, liian vaikeita tämän ryhmän jäsenille. 	<ul style="list-style-type: none"> - naiset tekivät yhteistyötä, auttoivat ja neuvoivat toisiaan - omia ajatuksia työskentelystä kerrottiin aktiivisesti toisille
Korjattavaa	<p>Kurssin sisältöä on muutettava: toiminnan yksinkertaistaminen, kukkaruukun maalaus jätetään pois.</p>	<p>Toiminnan jälkeiseen keskusteluun ei jäänyt aikaa. Kirjallinen palaute jäi kiireen vuoksi pyytämättä</p>

Anttilan (2001a, 142) mukaan projektin tuloksia kannattaa arvioida myös jonkin ajan kuluttua sen päättymisestä, koska tulokset ja niiden hyödynnettävyys alkavat näkyä todellisessa valossa. Kuten olemme aiemmin kirjoittaneet, pyysimme viimeisellä tapaamiskerralla 31.3.2010 osallistujilta suullista palautetta heidän kokemuksistaan kurssista. Lisäksi kävimme 13.4.2010 arviointikeskustelun toiminnanohjaajan kanssa AV-Klubilla. Tässä arviointikeskustelussa hän kertoi meille, mikä meidän kurssissa oli onnistunut ja mitä pitäisi vielä kehittää. Me arvioimme hänen kanssaan projektimme toteutusta suhteessa sille asetettuihin tavoitteisiin ja laatukriteereihin. Hänen mielestään saavutimme asettamamme tavoitteet ja projektimme täytti sille asettamamme laatukriteerit. Kurssille osallistuneiden antama suullinen ja kirjallinen palaute osoittivat, että he olivat tyytyväisiä kurssiimme ja meidän ohjaukseen. Osallistujien ja toiminnanohjaajan kanssa käydyssä keskustelussa nousi kehittämistarpeeksi kurssikerran keston pidentäminen, sillä kaksi tuntia kahvitaukoineen osoittautui liian lyhyeksi ajaksi. Osallistujat eivät malttaneet pitää taukoa ja he alkoivat saapua paikalle aikaisemmin. Arvioitaessa kurssikerran ajallista kestoa täytyy myös huomioida aivovamman aiheuttamat toimintakyvyn muutokset, kuten esimerkiksi väsyvyys ja kivut (katso kappale 3.3). Tästä näkökulmasta tarkasteltuna kaksi tuntia kestävä kurssikerta oli sopiva aika, koska osallistujille täytyi riittää voimia myös kurssitilasta kotiin siirtymiseen sekä kotona tapahtuviin arjentoimintoihin.

Kirjallisen palautteen mukaan kaikkien neljän vastaajan mielestä tämän kurssikerran tehtävät olivat helppoja ja ohjeet olivat esitetty helposti omaksuttavalla tavalla. Kaikkien vastaajan mielestä ryhmässä työskenteleminen oli antoisaa. Kolme vastaajaa neljästä vastasi keskustelelevansa toisten kanssa mielellään työskentelyn aikana ja yksi vastaaja taas koki asian päinvastoin.

Kaikki neljä vastaajaa vastasivat saaneensa ohjausta meiltä ohjaajilta aina tarvitessaan. Kolme vastaajaa vastasi saaneensa ohjaajien antamaa palautetta omasta toiminnastaan, ja yksi vastaaja ei vastannut kysymykseen.

Kysymykseen onko vastaaja saanut kädentaitokurssista ideoita ja hyötyä omiin harrastuksiinsa kolme vastasi saaneensa ja yksi vastaaja ei osannut sanoa kantaansa. Kysymykseen aikooko vastaaja jatkaa kädentaidon harrastusta jossakin muussa ryhmässä, samoin kuin edelliseen kysymykseen sama yksi vastaaja vastasi, ettei tiedä vielä. Kolme vastaajaa ilmoitti jatkavansa kädentaidon harrastusta jossakin muussa ryhmässä. Kuten Visanti ym. mainitsevat käsityöstä on mahdollista löytää yksi arjenläheinen elämisen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen tapa, johon liittyy käsillä tekemisen ilo. Sosiokulttuurinen innostaminen tähtää juuri tällaisen innostuksen syntymiseen ja ylläpitämiseen. (2006, 37.)

Kurssin tärkeimpänä tavoitteena oli kurssille osallistujien tukeminen omien voimavarojensa löytämisessä vammautumisen jälkeen vertaisryhmässä toimimalla. Se toteutui haluna jatkaa huovutuskurssimme kaltaista lyhytkurssi toimintaa. Heidän kiinnostuksensa jatkaa kädentaidon harrastusta jossakin muussa kädentaidon ryhmässä tukee heidän oman elämän hallintaansa yhteisössä tapahtuvan harrastustoiminnan kautta. Kuten Hyypä & Liikanen toteavat, kulttuuri- ja harrastustoiminnan myötä kehittyvät yhteisöllisyys ja verkostot auttavat ihmistä hallitsemaan elämänsä paremmin (2005, 113).

Mielestämme ja saamamme palautteen perusteella onnistuimme saavuttamaan tavoitteet, koska teimme ideavaiheesta lähtien yhteistyötä AV-Klubin toiminnanohjaajan sekä ryhmään osallistuvien naisten kanssa. Näin kurssista saatiin heidän tarpeitansa ja toiveitansa vastaava. Hankkimalla tietoa aivovammasta jo suunnitteluvaiheessa pystyimme suunnittelemaan kurssin, joka innosti naisia osallistumaan kurssille ja valmistamaan siellä yksilöllisiä ja upeita huovutustöitä. Teoriatietomme aivovammasta auttoi meitä luomaan ryhmään asiakaslähtöisen ohjaussuhteen. Tärkeää oli, että me ohjaajat pystyimme ohjaamaan heitä yksilöllisesti ottamalla huomioon heidän voimavaransa sekä tuen tarpeensa. Aikuisten ohjauksessa on muistettava toimia hienovaraisesti. Kuten Ojanen mainitsee, ohjaustilanteessa ohjaajan on muistettava oma roolinsa ja unohtaa mahdolliset ennakkoluulonsa (2006, 69).

AV-Klubin toiminnanohjaajan mukaan meidän ohjauksessa näkyi sisäsyntyinen kunnioitus ryhmän naisia kohtaan. Hän totesi, että osasimme kuunnella, milloin naiset tarvitsivat ohjausta tai apua. Ohjauksen tärkeitä lähtökohtia ovat kunnioitus ja empatia, kuten myös Onnismaa (2007, 42) kirjoittaa. Ohjattavan huomioiva ja kunnioittava ilmapiiri edistävät hänen voimaantumista sekä auttaa ohjattavaa löytämään voimavaransa. (Mäkinen ym. 2009, 124).

AV-Klubin toiminnanohjaaja totesi olleensa tyytyväinen siihen, että kohtasimme ryhmän naiset ikänsä mukaisesti aikuisina, emmekä aliarvioineet heidän kykyjään toimia ja ajatella. Mielestämme ohjattavien kohtelu ikänsä mukaisesti on asiakasta kunnioittavan ja voimaannuttavan ohjauksen lähtökohta. Toiminnanohjaajan palautteen mukaan olimme rauhallisia mutta innostavia ohjaajia. Motivaation syntymisen kannalta on tärkeää luoda toimintaan kannustava ja rohkaiseva työskentelyn ilmapiiri. (Kalliola ym. 2010, 56). Lisäksi ohjaustilanteesta on tärkeää sen kiireettömyys, jossa ohjaajalla on aikaa kuulla ohjattavaa, kuten Mäkinen ym. (2009, 124) kirjoittavat. Kaikilla edellä mainituilla toimintatavoillamme oli merkitystä myös osallistujien sitouttamisessa huovutuskurssin toimintaan.

6.2. Arvioinnissa käytettävät laatuksiteerit

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden laadullisena tavoitteena on korkeatasoinen asiantuntija-arvioon perustuva palvelu. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaan kuuluu olennaisesti laadunarviointi, joka toimii tärkeänä oppimisen menetelmänä. Laadunarvioinnin avulla löydetään keinoja toiminnan kehittämiseksi vertaamalla toteutunutta toimintaa ja sille asetettuja laadutavoitteita. (Idänpään-Heikkilä, Outinen, Nordblad, Päivärinta & Mäkelä 2000, 16, 20.) Laadun arvioinnissa käytössämme on ollut erilaisia dokumentointimenetelmiä, kuten palautelomake sekä havainnointilomake. Lisäksi AV-Klubin toiminnanohjaaja teki omia havaintojaan ohjaustyöstämme ja kurssista yleensä, sillä hän tuli mukaan jokaisen tapaamiskerran puolivälissä.

Arvioinnin eli evaluaation toteuttamiseksi tarvitaan laatukriteerit, joiden on tuettava hankkeelle asetettujen tavoitteiden saavuttamista sekä arvopäämäärien toteutumista (Anttila 2007b, 95). Projektin tavoitteiden määrittely on sen tärkein vaihe ja siinä käytetään yleensä sekä määrällisiä, että laadullisia mittareita (Rissanen 2002, 45). Laatukriteerit ohjaavat toimintaa, minkä vuoksi ne on valittava huolellisesti. (Idänpään-Heikkilä ym. 2000, 22).

Me valitsimme projektille laadulliset (kvalitatiiviset) laatukriteerit, joita olivat asiakaslähtöisyys, asiakastyytyväisyys, toiminnallisuus sekä ammatilliset kriteerit eli sosionomin ammatilliset kompetenssit. Projektina toteutetun huovutuskurssin laadullisina lähtökohtina olivat voimaannuttava asiakaslähtöinen työote sekä ammattieettiset periaatteet. Kurssin aikana nousi osallistujien ja meidän välisestä vuorovaikutuksesta uusia laatua ilmaisevia seikkoja, kuten esimerkiksi innostuneisuus, kodikas, miellyttävä sekä rento työskentelyilmapiiri.

Laadunarvioinnin avulla löydetään keinoja toiminnan kehittämiseksi vertaamalla toteutunutta toimintaa ja sille asetettuja laatutavoitteita. (Idänpään-Heikkilä ym. 2000, 16). Laatua arvioitaessa tarkastellaan, kuinka hyvin lopputulos vastaa tavoitteita (Ruuska 2005, 210).

Jokaisen kurssikerran jälkeen arvioimme AV-Klubin toiminnanohjaajan kanssa projektimme edistymistä ja ajankäytön realistisuutta. Näitä voisi nimittää projektikokouksiksi, joiden tarkoitus on Karlssonin ja Marttalan (2001, 91) mukaan seurata juuri työn edistymistä, jolloin aikataulun pettäessä voidaan ryhtyä mahdollisimman varhain toimenpiteisiin.

Projekti pystyttiin toteuttamaan sille varatussa budjetissa ja pysyimme projektille laaditussa aikataulussa. Meidän täytyi muuttaa jonkin verran alkuperäisiä suunnitelmia realistisemmiksi kurssiin varatun ajan suhteen. Kurssin aikana tuli runsaasti onnistumisen kokemuksia. Toinen kurssikerta osoittautui liian haastavaksi suhteessa naisten toimintakykyyn. Tällöin ei saatu työskentelystä onnistumisen kokemuksia mutta muuten ryhmässä vallitsi positiivinen ilmapiiri.

7 OPINNÄYTETYÖMME EETTISYYS JA SOSIAALIALAN KOMPETENSSIT

7.1 Opinnäytetyön eettisyys

Sosiaalialan ammattilaisen eettisten ohjeiden (Talentia 2005, 8) mukaan sekä tieteellisen tutkimuksen lähtökohtana ovat ihmisarvon kunnioittaminen sekä ihmisten itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen. Tieteellisten eettisten periaatteiden mukaan tutkimukseen osallistuville ihmisille on kerrottava, mitä tutkimuksessa tapahtuu ja mitä heidän osallistuminen heille käytännössä tulee merkitsemään. Ihmisten on saatava omasta vapaasta tahdosta päättää suostuvatko he tutkimukseen sekä antaa suostumuksensa. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2009, 25.)

Keväällä 2009 kävimme kertomassa AV-Klubin naisjäsenille opinnäytetyöstämme. Kerroimme, että opinnäytetyömme tarkoituksena olisi suunnitella ja toteuttaa heitä varten käsityökurssi, jonka tavoitteena on edistää heidän hyvinvointia. Kerroimme heille, mitä heidän osallistuminen projektiimme tarkoittaisi käytännössä heidän osaltaan. Kerroimme myös, että loppuraportin kirjoittamisessa noudatamme salassapitosäännöksiä, siten ettei heitä voida tunnistaa tekstistä, kerroimme myös, ettemme tule antamaan heidän tietojaan ulkopuolisille tahoille. Syksyllä 2009 kävimme AV-Klubilla kysymässä heidän suostumustaan kurssille osallistumisesta. Pyysimme osallistujilta luvan valokuvaukseen kurssikertojen aikana. Kerroimme heille kuvien käyttötarkoituksena olevan raportin ulkoasun elävöittäminen. Kuvat olivat myös dokumentointikeino osoittaa, että tapaamiskerroille asetetut tavoitteet saavutettiin ja että naiset valmistivat todella upeita huovutustöitä.

Anttilan (2005b, 506) mukaan tutkijan on pyydettävä lupa tutkimukseen siltä organisaatiolta, jonka jäseniltä hän aineistoa aikoo kerätä. Oulun seudun ammattikorkeakoulun käytännön mukaan pyysimme kirjallista lupaa opinnäytetyöhömmme yhteistyötahomme organisaation edustajalta, AV-Klubin toiminnanohjaajalta. (Liite 6)

7.2 Sosiaalialan kompetenssit

Sosiaalipedagogiikan tavoitteena on tukea ihmistä kasvamaan oman elämänsä subjektiksi, joka kykenee ohjaamaan itse itseään ja tekemään omia valintojaan omien tarpeidensa pohjalta. Lähtökohtana sosiaalipedagogiselle työlle on aina asiakkaan tilanne, ei itse asiakas. Ihmisten arkeen kiinnittyvää sosiaalipedagogista työtä tarvitaan, jotta ihmiset voivat elää arvoistansa mielekästä elämää. Sosionomikoulutus perustuu sosiaalipedagogiseen ajatteluun. (DalMaso & Kuosmanen 2008, 35,37,42.)

Sosionomin toimintapätevyys muodostuu eri kompetenssialueista, joita ovat tuottava pätevyys, ilmaisullinen pätevyys, kommunikatiivinen pätevyys sekä analyyttinen ja synteesiä luova reflektiivinen pätevyys. Tuottava pätevyys tarkoittaa käytännössä sitä, että sosionomi hallitsee ja osaa käyttää erilaisia työvälineitä. Hän myös kykenee suunnittelemaan ja organisoimaan työhön liittyviä asioita. Ilmaisullisella pätevyydellä tarkoitetaan sosionomin kykyä asettua asiakkaansa asemaan sanallisen viestinnän ja erilaisten toiminnallisten menetelmien avulla. Kommunikatiivisella pätevyydellä käsitetään sosionomin kykyä toimia eettisten periaatteiden mukaan yhteistyötä ja vuorovaikutusta edistäen. Analyyttinen ja synteesiä luova reflektiivinen pätevyys tarkoittaa sosionomin kykyä tutkia ja kehittää omaa työtään. (Mäkinen ym. 2009, 111 – 112.)

Projektin kautta syvennämme ja kehitämme vammaistyön ja ryhmäohjaamisen osaamista. Sosionomin kompetenssien mukaan meidän tulee hallita erilaisia työvälineitä ja työmenetelmiä sekä osata käyttää niitä. Asiakastyössä luovuus on yksi työväline. (Mäkinen ym. 2009, 111 – 112). Työväline on valittava ryhmän tarpeiden sekä kiinnostuksen mukaisesti. (Kalliola ym. 2010, 119). Huovutuskurssimme lähtökohtina olivat ryhmän tarpeet ja heidän kiinnostuksensa käsitöitä kohtaan, toisin sanoen asiakaslähtöisyys.

Kun asiakastyön lähtökohtana on asiakaslähtöisyys, on huomioitava osallistujien ainutkertaisuus ohjaustilanteissa huomioiden heidän voimavaransa ja mahdolliset tuen tarpeensa. Sosionomin on osattava ohjata erilaisia

asiakasryhmiä. Sosiaalialan työn keskeisin tehtävä on asiakkaan sosiaalisen toimintakyvyn vahvistaminen. Toimintakyvyllä tarkoitetaan asiakkaan kykyä selviytyä arjessa ja olla toisten ihmisten kanssa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. (Mäkinen ym. 2009 18, 100.)

Voimaantumisen myötä henkilön on helpompi integroitua eli liittyä yhteiskunnan yhteyteen. Integroituminen voi tapahtua harrastusten kautta. Sosiaalialan työntekijän kompetenssien mukaan sosionomien on tehtävä työtä syrjäytymisen ennaltaehkäisemiseksi. (Mäkinen ym. 2009, 109.) Projektimme tavoitteena oli kehittää toimintatapa vastaamaan AV-Klubin ja aivovammutuneiden naisten tarpeisiin saada mielekästä tekemistä ja sisältöä elämälleen tarjoamalla heille mahdollisuus uuteen toiminta-areenaan, jolla voivat saada voimaannuttavia onnistumisen kokemuksia. Kehittämämme toimintatapa tarjoaa mahdollisuuden sosiaaliseen vuorovaikutukseen toisten ihmisten kanssa, itsensä kehittämiseen ja mahdollisuuden mielekkääseen tekemiseen aivovammutumisen jälkeen, kun elämä pitää rakentaa uudelleen. Tätä ajatusta tukee myös Liikanen, sillä hän kirjoittaa, että ihmisen omaa identiteettiä vahvistavat hänen merkitykselliset kokemukset ja elämykset, hänen luovuutensa sekä toisten ihmisten kanssa toimiminen ja vuorovaikutuksessa oleminen (2010, 16).

Esimerkiksi Hakkarainen tuo esille kolmannen sektorin merkityksen alueena, jossa on mahdollista mm. kehittää uusia yhteiskunnallisia toimintamuotoja ja rakentaa uutta elämänuraa mielekkään ja tarpeellisen toiminnan ympärillä. (Mönkkönen ym. 1999, 20.) Tulevina sosionomeina meidän tulee ymmärtää erilaisten yhteisöjen toimintaperiaatteita ja toimia erilaisten yhteisöjen kanssa luoden ja vahvistaen kansalaisten osallisuutta yhteiskunnassa.

Projektimme kautta saimme tietoa Oulun seudun AV-Klubin toiminnasta ja lisäksi opimme ymmärtämään, miten tärkeä osa AV-Klubilla on aivovammutuneiden henkilöiden sosiaalisessa kuntoutuksessa ja miten se tukee jäseniensä yhteiskuntaan integroitumista. Lisäksi saimme tietoa, miten aivovammutuminen vaikuttaa yksilöllisesti ihmisen elämään ja millaista tukea aivovamman saanut ihminen tarvitsisi. Kurssilla opimme ohjaamaan aivovammutuneita naisia. Sosiaalialan eettisten ohjeiden mukaan meidän

tulee tulevina sosiaalialan ammattilaisina kehittää omaa ammattiamme. Työssä meidän tulee osata arvioida ja pohtia teoreettisia lähtökohtia, toimintatapoja ja menetelmiä. (Talentia 2005, 28.) Projektissa käytimme oppimaamme oman alan teoriaa, jota sovelsimme huovutuskurssin suunnitteluun ja ohjaukseen. Projektissa pystyimme kehittämään työelämälähtöistä käytäntöpainotteista tutkimusosaamistamme ja asiakastyön osaamistamme. Projektimme kautta koemme oppineemme tekemään kehittäväää ja tutkimuksellista projektityötä. Oman ammatillisen osaamisen lisäämisen kannalta huovutuskurssin suunnittelemisen ja toteuttaminen oli erittäin positiivinen kokemus, koska kurssille osallistuneet naiset todella motivoituivat kokeilemaan heille uusia huovutusmenetelmiä ja saivat tapaamiskertojen aikana voimaannuttavia onnistumisen kokemuksia.

7.3 Luotettavuus

Anttila kirjoittaa, että tutkijan on hyvä olla rehellinen paitsi toisille ihmisille myös itselleen ja hänen on hyvä tiedostaa omat esioletukset, jotka voivat vaikuttaa tutkimustuloksiin. Tutkijan on kaikin tavoin huolehdittava tutkimuksen luotettavuudesta. (2005a, 506.) Anttilan mukaan ”havainto on aina valikoiva”, sillä havaintoihin voivat vaikuttaa tutkijan persoonalliset tekijät ja mieltymyksensä sekä mahdolliset odotukset tutkimustuloksista. Hän toteaa, että havainnoiva tutkija voi käyttää arviointimenetelmänä triangulaatiota, jolloin tietoa kerätään havainnoinnin lisäksi esimerkiksi haastattelumenetelmällä. (2005b, 193.)

Keräsimme tietoa palautelomakkeilla ja lisäksi saimme suullista palautetta, jonka kirjasimme työpäiväkirjaamme. Koimme kirjallisen palautteen keräämisen tarpeettomaksi jokaiselta kerralta, koska se olisi katkaissut osallistujien keskittymisen. Pyysimme palautetta vain kahdelta kerralta. Havainnointimme mukaan palautelomakkeen täyttäminen ei kiinnostanut ryhmän jäseniä, sillä heillä oli kiire työnsä pariin ja lopussa he kiirehtivät kotiin. Osa heistä tarvitsi kirjallisen palautelomakkeen täyttämiseen ohjausta, sillä he täyttivät lomakkeen kiirehtien unohtaen vastata kaikkiin kohtiin. Osa suhtautui palautelomakkeeseen

hieman kielteisesti, mikä olisi voinut vaikuttaa vastauksiin, etenkin jos olisimme keränneet palautteen jokaisen kurssikerran aikana.

Näin ollen projektin tavoitteiden saavuttamisen arvioiminen perustuu tekemiimme havaintoihin sekä toiminnan ohjaajan ja ryhmän jäsenten antamaan suulliseen palautteeseen. Lisäksi käytämme arvioimisessa kahdelta kerralta kerättyä kirjallista palautetta. Palautelomakkeista saamamme palaute oli samansuuntaista kuin saamamme suullinen palaute.

8 POHDINTA

Projektimme tavoitteena oli suunnitella ja toteuttaa AV-Klubin naisjäsenille vertaisryhmänä voimaannuttava kädentaitokurssi. Kurssille osallistui kolmesta viiteen aivovammautunutta naista, jotka olivat tehneet käsitöitä vertaisryhmänä AV-Klubilla, yksi nainen tuli uutena jäsenenä ryhmään. Kurssisisällön suunnitteluun osallistuivat meidän kahden ohjaajan lisäksi AV-Klubin toiminnanohjaaja sekä ryhmään osallistuneet naiset. Suunnitteluvaiheessa naiset kertoivat haluavansa oppia erilaisia huovutustekniikoita.

Alkuperäiseen suunnitelmaan kurssin aikana kuului huovutustöiden lisäksi kukkaruukun maalaaminen ja koristelemine. Sovimme yhdessä ryhmän jäsenten kanssa, että kukkaruukun koristelemine jätettäisiin pois ajan puutteen vuoksi ja sen sijaan keskityimme kurssilla huovuttamiseen, joten käsityökurssista tuli huovutuskurssi. Tekemämme muutos osoittautui kurssin jatkuessa onnistuneeksi ratkaisuksi, sillä näin kurssista tuli teemaltaan yhtenäisempi. Sen lisäksi, että meille jäi enemmän aikaa huovutukseen, jäi meille myös enemmän rahaa huovutustarvikkeisiin.

Kurssin ansiosta opimme, että aivovammautuneiden ohjaamisessa tarvitaan selkeää mallintamista sekä yksilöllistä ohjausta. Havaitimme aivovammautuneiden ohjauksessa olevan tärkeää muistaa käyttää selkeitä ohjeita. Lisäksi ohjaustilanteessa tarvittiin mallintamista sekä jonkin verran ohjeiden toistamista. Ohjaajien rauhallisuus ohjaustilanteessa oli tärkeää paitsi ohjeiden ymmärtämisessä myös rauhallisen ilmapiirin luomisessa.

Koimme, että ryhmän koko oli sopivan suuruinen edellä mainitsemiemme syiden takia. Myös kurssille osallistuneet naiset totesivat ryhmän olevan kooltaan heille sopiva. Esimerkiksi Juuli pohti, että isommassa ryhmässä hän ei luultavasti saisi samalla tavalla tarvitsemaansa yksilöllistä ohjausta, kuten tässä ryhmässä sai. Heta puolestaan mietti, että isommassa ryhmässä syntyy enemmän hälyä, minkä hän kertoi kokevansa väsyttävänä ja häiritsevänä myös hänen keskittymistään. Naiset kertoivat tarvitsevansa huovutuskurssimme

tyylisiä kursseja, koska he kokivat yleisesti tarjolla olevien kurssien ryhmäkokojen olevan heille liian suuria. Pienemmässä ryhmässä tulevat huomioiduksi heidän aivovammansa aiheuttamat rajoitteet, kuten meluherkkyys.

Kuten Laine ym. kirjoittavat ohjattavien motivaatioon vaikuttaa olennaisesti se, miten ohjaaja itse kokee ohjaamansa asian. Mikäli ohjaaja kokee hallitsevansa ja osaavansa tietyn menetelmän, saa hän onnistumisen kokemuksia. Hänen innostuneisuutensa vaikuttaa positiivisesti ohjattaviin. (206,2009.) Me totesimme, että meidän oma kiinnostuksemme ja innostuneisuutemme huovutusta ja käsityötä kohtaan vaikuttivat positiivisesti ryhmään. Myös AV-Klubin toiminnanohjaaja, joka oli jokaisella kurssikerralla seuraamassa osan ajasta ohjaustoimintaamme, oli samaa mieltä kanssamme. Hän totesi, että innostuneisuus näkyi ohjaustyöskentelyssämme, mikä selvästi innosti naisia kokeilemaan uusia työtapoja ja käyttämään luovuuttaan sekä omia voimavarojaan. Hänen antamansa suullisen palautteen mukaan kannustimme naisia käyttämään omaa luovuuttaan töiden suunnittelussa, vaikka tarjolla oli valmiita malleja. Innostaminen omien mallien suunnitteluun valmiiden sijasta antoi mahdollisuuden harjoitella omien valintojen tekemistä kaikessa toiminnassa.

Mielestämme onnistuimme projektissämme, sillä kurssille osallistuneet naiset olivat hyvin motivoituneita ja innostuneita. Uskomme, että Seija, joka tuli aiemmin kokoontuneen ryhmän ulkopuolelta, hyötyi eniten kurssistamme ja saamastaan vertaistuesta. Kurssilla hän tutustui samanlaisessa elämäntilanteessa oleviin naisiin ja oppi tunnistamaan omia voimavarojansa. Seija löysi kurssilla omien sanojensa mukaan oman luovuutensa. Hän aikoi jatkaa huovutusharrastusta kotonaan, kuten myös toisetkin aikoivat tehdä. Jakamamme tarvikepaketti osoittautui oivalliseksi keinoksi tukea ja kannustaa naisia harrastamaan huovuttamista kotonaan.

Kuten Liikanen mainitsee, arjen kulttuurisuus on edellytys ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Lisäksi sen kautta avautuu näkökulma myös yhteiskunnallisten toimijoiden mahdollisuuksiin käyttää taidetta ja kulttuuria esimerkiksi osallisuuden ja hyvinvoinnin tuottamisessa. Liikanen kirjoittaa

olevan tärkeää, että yhteiskunnan eri instituutiot ja yhteisöt kehittävät toimintojaan, joilla tukevat ihmisten mahdollisuutta arjen kulttuuriin. Liikasen mukaan kolmas sektori on tärkeässä roolissa arjen kulttuurisuuden mahdollistajana myös tulevaisuudessa. (2010,16–17.) Meille tarjoutui projektimme myötä mahdollisuus olla mukana tässä tärkeässä tehtävässä. Lisäksi projektimme tuloksena syntyi malli, miten AV-Klubi voi järjestää jäsenilleen mahdollisuuden arjen kulttuuriin, järjestämällä vertaisryhmänä kädentaito harrastusryhmiä. Keskeisenä työvälineenämme huovutuskurssin toimintakerroilla oli voimavarakeskeinen ohjaus.

8.1 Voimavarakeskeinen ohjaus

Ohjaus on prosessi, jonka avulla ihmistä autetaan kehittämään itselleen joukko sisäisiä kriteereitä, joiden avulla hän tekee valintoja ja päätöksiä sekä arvioi ja analysoi asioita soveltaen. Prosessi on sisäinen arviointi-, muutos- ja vahvistusprosessi. Paitsi oman elämän hallinta ovat myös toivon ja tuen antaminen ohjauksen keskeisiä elementtejä. Peavy toteaa ryhmäohjauksen suurimmaksi arvoksi sen, että se tarjoaa mahdollisuuden mielekkääseen toimintaan, jolla luodaan mm. kykyä osallistua sosiaaliseen elämään. (Peavy 1999, 27, 160.)

Kurssin yhtenä päätavoitteena oli tarjota ryhmän jäsenille mahdollisuus voimaantumiseen. Siitosen (1999, 14, 120) mukaan voimaantumisprosessin haasteellisuutena on se, että joissakin toimintaympäristössä voimaantumista tapahtuu todennäköisemmin kuin toisissa. Kuten olemme aiemmin todenneet, voimaantumisen lähtökohtana on henkilön motivaatio ja vapaus tehdä valintoja. Lähtökohtana oli motivoida ryhmään valitut naiset osallistumaan kurssin toimintakerroille omasta vapaasta tahdosta ja saada heidät uskomaan omiin kykyihinsä voimavarakeskeisen ohjauksen avulla.

Voimavarakeskeinen ohjaus on mukana kaikessa vuorovaikutuksessa. Ohjauksessa on tavoitteena saada ohjattava uskomaan omiin kykyihinsä eli vahvuksiinsa. Ohjauksen lähtökohtana ei ole muuttaa ohjattavan käytöstä vaan tietoisuuden lisääminen. Voimavarakeskeisyys nähdään prosessina,

ihmisen henkilökohtaisen hallinnan vahvistumisena, osallistumisena, vallan jakamisena, tasavertaisuutena, autonomiana sekä reflektiona. (Forsbom ym. 2001, 64.)

Ojaseen mukaan reflektoinnissa on kyse kyvystä ihmetellä kokemaansa ja arvioida sitä uudelleen. Hänen mukaansa reflektoinnilla ihminen voi löytää uudelleen itsensä. Ajatusten muodostumiseen vaikuttavat mielikuvat, tunteet sekä tarpeet. Reflektoinnin avulla ihminen voi ottaa etäisyyttä omasta ongelmallisesta tilanteesta ja lähestyä sitä uusien näkökulmien avulla. Ohjaajan on annettava tilaa ohjattavalleen, jotta tämä löytäisi persoonallisuutensa kokevan puolen lisäksi tutkivan puolen. Ryhmässä reflektointi tukee itsereflektiota. Ohjaustilanteessa ohjaajan on muistettava oma roolinsa unohtaen ennakkoluulonsa. (2006, 69, 75, 80–81). Ryhmän jäsenet keskustelivat paljon toiminnan aikana ja pohtivat yhdessä omia kokemuksiaan ja näkemyksiään. Naiset keskustelivat, miten aivovammautuminen oli muuttanut heidän elämäänsä. He kertoivat, miten he olivat muuttaneet toimintatapojansa arjessa, esimerkiksi yksi naisista kertoi, ettei väsymyksensä ja kipujensa vuoksi ollut jaksanut pitää kotiaan siistinä, joten hän oli päättänyt, että hänen täytyy oppia sietämään epäjärjestystä. Ryhmässä pohdittiin, miksi täytyy tehdä sellaista, mitä ei jaksakaan ja mikä tuntuu vastentahtoiselta. Näiden keskustelujen myötä meille ohjaajille kasvoi ymmärrys siitä, että kuinka laaja-alaisesti aivovammautuminen voi vaikuttaa arjen toimintoihin.

AV-Klubin kurssien ja ryhmien toteutuksessa ja sisällön suunnittelussa oli olennaista huomioida ohjauksellinen ote ja ryhmädynamiikan lainalaisuudet. Kuten Laine ym. kirjoittavat ryhmän ohjaajan on tärkeää tuntea ryhmädynamiikka. Hänellä on oltava kyky sietää epävarmuutta sekä hyvä tilannetaju. Ohjaajan tulee aktiivisesti havainnoida ryhmän prosessia ja pyrkiä ymmärtämään ryhmän vaihtelevia tilanteita sekä tilanteisiin johtaneita tekijöitä. Hänen tehtävä on kyetä auttamaan ryhmää tavoitteiden saavuttamisessa. Ryhmän vetäjän on seurattava ja ymmärrettävä koko ryhmän toimintaa, jokaisen yksilön toimintaa sekä ryhmän ja yksilöiden välistä vuorovaikutusta. (2009, 228–229.)

Ohjaajan ammatillisen kasvun edellytyksenä on Ojasen mukaan reflektointi. Refleктоimalla ohjaaja tiedostaa oman toimintansa, kritisoi omia ennakkokäsityksiään ja muuttaa toimintatapaansa. (2006,82.) Reflektiivinen kehittämisosaaminen on yksi sosiaalialan kompetensseista ja reflektiivisyys kuuluu sosionomin ammatillisuutteen (Mäkinen 2009, 47). Havainnointimme pohjalta kirjoitimme kumpikin omaa refleктоivaa ohjauksen työpäiväkirjaa, joiden avulla refleктоimme omaa ohjaamistamme. Lisäksi toiminnanohjaaja pyysi meiltä kolmelta kerralta refleктоivan työpäiväkirjat kirjallisiksi omaa kehittämistyötään varten. Kävimme myös refleктоivan keskustelun hänen kanssaan työpäiväkirjojen pohjalta sekä yleisesti koko kurssikerran aikaisesta ohjauksestamme.

Raportin kirjoitusvaiheessa pohdimme, olisiko meidän pitänyt käyttää arvioinnin tukena videointia tai nauhoitusta saadaksemme raporttiimme naisten alkuperäisiä lausahduksia lisäämään havainnollistavuutta sekä luotettavuutta. Olimme suunnitelmavaiheessa päättäneet, ettemme videoi tai nauhoita ryhmätilanteita, koska oletimme, että ryhmätilanteen taltioiminen olisi voinut haitata avoimen ja luottamuksellisen ilmapiirin syntymistä. Oletamme, että tallentaminen olisi saanut ryhmän jäsenet toimimaan varautuneesti, mikä olisi estänyt avoimet keskustelut vertaisryhmänä, joka oli yksi määrittelemistämme tavoitteista kurssikerroille.

Sen sijaan meidän olisi täytynyt kirjoittaa muistiin välittömästi naisten kommentteja, jotta ne olisivat tulleet luotettavasti ylös. Mutta koska ohjasimme ryhmää toiminnan aikana, emme voineet kirjoittaa näitä kommentteja sanasta sanaan vaan keskityimme havainnoimaan ryhmän toimintaa sekä vuorovaikutustilanteita toiminnan aikana. Ehkä olisi ollut hyvä, jos mukana olisi ollut kolmas henkilö tekemässä havainnointia, mutta toisaalta sekin olisi voinut luoda uuden jännitteen ryhmätilanteeseen.

8.2 Aivovammasta aiemmin tehtyjä tutkimuksia

Etsimme aivovammasta tehtyjä tutkimuksia, joihin voisimme peilata omaa opinnäytetyötämme ja sen kautta tekemiämme johtopäätöksiä. Löytämämme tutkimukset käsittelevät aivovammaa kuntoutumisen näkökulmasta. Näiden tutkimusten tulokset tukevat meidän saamaamme käsitystä siitä, että aivovammautuneet tarvitsevat pitkäaikaista kuntoutusta, josta osa voi tapahtua vertaisryhmätoimintana. Vertaisryhmätoiminta antaa mahdollisuuden saada voimaantumisen kokemuksia turvallisessa ja luottamuksellisessa ryhmässä. Vertaisryhmässä aivovammautunut henkilö voi olla sosiaalisessa vuorovaikutuksessa vertaistensa ihmisten kanssa.

Teimme opinnäytetyöprosessin aikana johtopäätöksiä, joita tukevat löytämämme tutkimukset. Esimerkiksi Eriksson (2007) on tehnyt Ruotsissa väitöskirjaansa varten tutkimuksen, missä hän on selvittänyt, miten aivovammautumisesta seuraava toimintakyvyn aleneminen vaikuttaa ihmisten tyytyväisyyteen elämässään. Hän on tutkinut, onko toimintakyvyn heikkenemisellä ja elämän tyytyväisyydellä yhteys toisiinsa, ja on todennut näin olevan. Eriksson toteaa myös tutkimuksessaan, että aivovammautuneet henkilöt kokevat tarvitsevansa elämäänsä aktiviteetteja sekä toisia ihmisiä, joiden kanssa voi olla sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Hän pohtii myös sitä, miten tärkeää aivovammautuneiden henkilöiden olisi saada pitkäaikaista kuntoutusta. Myös Palomäki, Öhman & Koskinen (2006, 443) kirjoittavat aivovammautuneiden hyötyvän usein pitkäaikaisesta kuntoutuksesta, ohjauksesta sekä tuesta, jotka painottuvat eri tavoin toipumisen eri vaiheissa. AV-Klubi tarjoaa jäsenilleen tällaista pitkäaikaista kuntoutusta järjestämällä toimintaa, joka perustuu sosiaalisen osallisuuden vahvistamiseen vertaisryhmätoimintana. Koukkari (2010, 203) toteaa tutkimuksessaan kolmannella sektorilla olevan merkittävä rooli sosiaalisen osallisuuden ja vertaistuen edistäjänä.

Palomäki ym. kirjoittavat, että usein aivovammutuneella voi olla epärealistinen käsitys omasta toimintakyvystään eikä hän välttämättä tunnista omia oireitaan. Tästä johtuen voi kulua pitkään vammautumisen jälkeen, ennen kuin aivovammutunut motivoituu kuntoutukseen. (2006, 443.) Havaintojemme perusteella totesimme, että yhden osallistujan motivaatio osallistua AV-Klubin vertaisryhmätoimintaan vahvistui kurssimme ansiosta, sillä hän aikoi ilmoittautua myös muuhun AV-Klubin toimintaan sekä tiedustella kuntoutusohjaajalta, millaista kuntoutusta hänen olisi mahdollista saada.

Takala on tutkinut pro gradu-tutkielmassaan, miten aivovammutuneet ovat kokeneet oman kuntoutumisprosessinsa tapahtuneen ja miten he ovat kokeneet kuntoutuspalveluiden toimivan. Hän pohtii tutkimustulostensa perusteella, miten kaikkien kohdalla ei toteudu yhdenmukaiset oikeudet saada kuntoutusta ja sairaanhoitoa. Hänen mukaansa kuntoutuksen saamiseen vaikuttavat asuinpaikka, hoitava lääkäri sekä millaiset vakuutukset kuntoutujalla on ollut. (2007, 47 - 48.) Tästä näkökulmasta ryhmässä ei varsinaisesti keskusteltu mutta uskomme, että kuntoutuksen toteutumiseen vaikuttavat Takalan toteamat asiat.

Toimintaterapia opiskelijat Colliander ja Männikkö (2009) ovat tutkineet opinnäytetyössään aivovammutuneiden toiminnallista osallistumista haastatteleamalla Keski-Suomen Aivovammutmayhdistys ry:n toimintaryhmän jäseniä. Heidän mukaansa toimintaryhmän jäsenet ovat kokeneet tärkeäksi vertaisryhmän, missä saa tehdä jotain yhdessä ja missä ei tarvitse pelätä epäonnistumista. Myös me saimme tämän suuntaista tietoa projektimme kautta. Huovutuskurssille osallistuneet naiset totesivat, että he kokivat ryhmän ilmapiirin sallivan epäonnistumiset ja toisia kannustettiin yrittämään epäonnistumisen jälkeen. Meidän mielestä ryhmässä uskallettiin rohkeasti yrittää uusia asioita juuri edellä mainittujen asioiden ansiosta. Oulun seudun ammattikorkeakoulun toimintaterapia koulutusohjelman opiskelijat Aaltonen ja Lantto ovat myös tehneet tuotekehitysprojektina opinnäytetyön (2008) Oulun seudun AV-Klubille. Heidän projektinsa on kehittänyt nuorille aivovammutuneille toimintaterapiaryhmän keittiötoimintana. He toteavat myös,

että heidän projektissaan saavutettiin turvallisessa ryhmässä onnistumisen kokemuksia.

Lisäksi löysimme Päivi Koukkarin, nuorena liikenneonnettomuudessa aivovammutuneen naisen, kirjoittaman kirjan omista muistelmistaan. Hän kirjoittaa saavansa voimia elää vammaisena, kun hän saa tilaisuuden tavata vertaisiaan ihmisiä, sillä heidän hän kokee parhaiten ymmärtävän toisiaan. Koukkari kirjoittaa myös harrastustoiminnan olleen hänelle tärkeää kuntoutumisensa kannalta. (2010, 43,79.) Hän kirjoittaa, että *"Ihminen vaatii mielekästä toimintaa, jotta eläminen olisi kallisarvoista."*(Koukkari 2010, 71) Hänen ajatuksensa tukee meidän ajatustamme siitä, että aivovammutunut henkilö tarvitsee elämäänsä mielekästä tekemistä, jotta kokee elävänsä oman arvoistansa elämää. Kuten olemme aiemmin todenneet (katso kappale 3.3) voimaantuakseen ihmisellä pitää olla päämääriä, tavoitteita ja unelmia.

Edellä mainittujen tutkimusten ja tekemiemme johtopäätösten perusteella, voimme todeta, että aivovammutuneiden kuntoutumista voidaan edistää vertaisryhmänä toteutetuissa harrasteryhmissä. Huovutuskurssille osallistuneiden naisten näkemys oli, että he tarvitsevat harrastustoimintaa, joissa on pienet ryhmät, joissa he voivat saada yksilöllistä ohjausta. Vaikka yhteiskunnan tavoitteena on integroida erityistä tukea tarvitsevat ihmiset mukaan yleisiin tarjolla oleviin toimintoihin, kurssille osallistuneiden naisten mukaan, he tarvitsevat tällaista pienessä vertaisryhmässä järjestettyä toimintaa. Tämän vuoksi yhteiskunnan pitäisi myös järjestää aivovammutuneille mahdollisuus osallistua heitä kiinnostavaan ja toimintakykyjä vastaavaan toimintaan, missä saada onnistumisen kokemuksia. Opinnäytetyön tekemisen myötä olemme saaneet sosionomeina valmiudet kehittää ja järjestää aivovammutuneille henkilöille toiminnallisia vertaistukiryhmiä.

Olemme opinnäytetyöprosessimme kautta saaneet tietoa aivovammasta sekä sosiaalipedagogisesta ohjauksesta ja luovuuden merkityksestä voimaantumisprosessissa. Lähes puolitoista vuotta kestäneen opinnäytetyöprosessimme aikana olemme kehittäneet työelämälähtöistä projektityöosaamistamme. Olemme tyytyväisiä aihevalintaan ja opinnäytetyön

toteutustapaan. Meitä kiinnosti tehdä toiminnallinen opinnäytetyö, missä voimme hyödyntää omaa käsityöharrastuneisuuttamme.

Opinnäytetyömme aihe motivoi meitä etsimään tietoa aivovammasta ja aivovammautuneiden ihmisten kokemuksista koko prosessin ajan. Opinnäytetyöprosessin aikana totesimme AV-Klubin toiminnanohjaajan kanssa käytyjen keskustelujen myötä, että aivovammautuneiden henkilöiden kokemusten esiin tuominen, on tärkeää, sillä kirjallisuutta aivovammasta ei ole kovin paljon saatavilla. Aivovammautuneiden henkilöiden kokemusten esiin tuominen on tärkeää, jotta nähtäisiin, miten tärkeää on kehittää heidän pitkäaikaista kokonaisvaltaista kuntoutusta, myös sosiaalista kuntoutusta, mikä edistää heidän kykyään osallistua sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen elämään.

Projektin aikana olemme saaneet tehdä yhteistyötä AV-Klubin toiminnanohjaajan kanssa. Häneltä saimme todella tärkeää tietoa aivovammasta ja sen vaikutuksesta ihmisen toimintakykyyn. Hänen aito kiinnostuksensa opinnäytetyötämme kohtaan, sekä kannustus koko prosessin ajan ylläpiti motivaatiotamme projektin loppuun viemisessä. Opinnäytetyön loppuun saattamisessa ovat olleet suurena tukena myös opinnäytetyötämme ohjaavat opponoijat sekä ohjaavat opettajat.

Opinnäytetyömme tarjoaa mahdollisuuden jatkotutkimukselle siitä, ovatko kädentaitokurssille osallistuneet hakeutuneet itsenäisesti harrastustoimintaan ja minkälaisia kokemuksia he ovat niistä saaneet. Lisäksi voitaisiin tutkia, miten aivovammautuneet ihmiset kokevat vertaisryhminä toteutetun harrastuksen edistävän heidän sosiaalista kuntoutumista ja osallisuutta yhteiskuntaan.

LÄHTEET

Aaltonen, P. & Lantto, A. 2008. Toimintaterapiaryhmä aivovamman kokeneille nuorille aikuisille, toimintana keittiötoiminnot. Oulu: Oulun seudun ammattikorkeakoulu, sosiaali- ja terveystieteiden yksikkö, toimintaterapian koulutusohjelma.

Aivovammaliitto ry 2005a. Hakupäivä 28.11.2009

<http://www.aivovammaliitto.fi/aivovammaliitto/>

Aivovammaliitto ry 2005b. Hakupäivä 28.11.2009

http://www.aivovammaliitto.fi/av-klubit_ja_paivatoimintayksiko/

Aivovammaliitto ry. 2005c. Avainasiaa aivovammasta: opas vammautuneille ja läheisille. Hyvinkää. T-Print Ky. Hakupäivä 5.1.2010,

http://www.aivovammaliitto.fi/mp/db/file_library/x/IMG/35611/file/8791.AVLAvainasiaa89F470.pdf

Anttila, P. 2001a. Se on projekti – vai onko, kulttuurialan tuotanto- ja palveluprojektien hallinta. Hamina: AKATIIMI.

Anttila, P. 2005b. Ilmaisuu, teos, tekeminen ja tutkiva toiminta. Hamina: Akatiimi.

Bergström, M. 1979. Aivojen fysiologiasta ja psyykestä. Porvoo: WSOY

Colliander, H. & Männikkö, M. 2009. Toimintaryhmä aivovammautuneen toiminnallisen oikeudenmukaisuuden mahdollistajana. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Toimintaterapia Opinnäytetyö. Hakupäivä 23.10.2010.

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/4195/Colliander_Mannikko.pdf?sequence=1

DalMaso, R. & Kuosmanen, V. 2008. Subjektisuuden ja emansipaation edistäminen on 2000-luvun sosionomin sosiaalipedagogisen ammatin ja työn ydintä. Teoksessa. Viinamäki, L. (toim.) 14 puheenvuoroa sosionomien (AMK)

asemasta Suomen hyvinvointiasiantuntijajärjestelmässä. Kemi: Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja A: Raportteja ja tutkimuksia 2/2008. Hakupäivä 14.11.2010.
http://www.tokem.fi/kirjasto/tiedostot/Viinamaki_A_2_2008.pdf

Dufva, V. 2003. Sosiaali- ja terveysjärjestöperheet kuvassa. Teoksessa J. Niemelä & V. Dufva (toim.) Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Sosiaali- ja terveysjärjestöt uudella vuosituhannella. Jyväskylä: PS-kustannus, 11-29.

Eriksson, G. 2007. Occupational gaps after acquired brain injury: An exploration of participation in everyday occupations and the relation to life satisfaction. Stocholm. Karolinska Institut. Hakupäivä 29.10.2010.
<http://diss.kib.ki.se/2007/978-91-7357-422-8/thesis.pdf>

Forsbom, M-B., Kärki, E., Leppänen, L. & Sairanen, R. 2001. Aivovauriopotilaan kuntoutus. Helsinki: Tammi

Hyyppä, M. & Liikanen, H-L. 2005. Kulttuuri ja terveys. Helsinki: Edita Prima Oy.

Hämäläinen, J. & Kurki, L. 1997. Sosiaalipedagogiikka. Porvoo: WSOY.

Idänpään-Heikkilä, U., Outinen, M., Nordblad, A., Päivärinta, E. & Mäkelä, M. 2000. Laatuksiteeri – suuntaviivoja tekijöille ja käyttäjille. 20/2000. Helsinki:STAKES.

Jämsä, K. & Manninen, E. 2000. Osaamisen tuotteistaminen sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Tammi.

Kaitaro, T. 1998. Aivovamman aiheuttama neuropsykologinen oirekuva. Timperg, H. & Kaitaro, T. Teoksessa: Aivovammaopas. toim Helsinki: Aivovammaliitto ry. 22 – 35.

Kalliola, T., Kurki, A., Salmi, M. & Tamminen-Vesterbacka, T. 2010. Matkalla ohjaajuuteen. Helsinki: Kirjapaja.

Karlsson, Å. & Marttala, A. 2002. Projektikirja. Onnistuneen projektin toteuttaminen. 2. painos. Helsinki: Kauppakaari.

Karppinen, S. 2006. Luovuuspedagogiikka. Helsinki: Opetushallitus

Kettunen, R., Kähäri - Wiik, K., Vuori - Kemilä, A. & Ihalainen, J. 2002. Kuntoutumisen mahdollisuudet. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Kettunen, S. 2003. Onnistu projektissa. Helsinki: WSOY.

Koukkari, P. 2010. Hidasteita. Tampere:Mediapinta.

Koukkari, M. 2010. Tavoitteena kuntoutuminen - Kuntoutujien käsityksiä kokonaisvaltaisesta kuntoutuksesta ja kuntoutumisesta. Rovaniemi: Lapin Yliopistokustannus.

Kurki, L. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere:Vastapaino.

Laine, A., Ruishalme, O., Salervo, P., Sivén, T. & Välimäki, P. 2009. Opi ja ohjaa sosiaali- ja terveysalalla. 8. painos. Helsinki: WSOY.

Lehtinen, U. 2003. Ammatillisuus ja käyttäjäkeskeisyys aikuiskasvatuksessa. Teoksessa. Ladonlahti, T. & Pirttimaa, R. (toim.) Erityispedagogiikka ja aikuisuus. 3. painos. Helsinki: Palmenia. 43–70.

Liikanen, H-L. 2010. Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia – ehdotus toimintaohjelmaksi 2010 - 2014. Opetusministeriön julkaisuja 2010:1. Hakupäivä 3.11.2010,
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/OPM1.pdf?lang=fi>

Mäkinen, P., Raatikainen, E., Rahikka A. & Saarnio, T. 2009. Ammattina sosionomi. Porvoo: WSOYpro Oy

Mönkkönen, K., Nurro, M. & Väisänen, R. 1999. Sosiaalipedagogiikan käytännön sovellutuksia. 4/1999 Opetusjulkaisuja. Kuopio: Kuopion yliopisto. Koulutus- ja kehittämiskeskus.

Ojanen, S. 2006. Ohjauksesta oivallukseen: Ohjausteorian käsittelyä. 4. painos. Helsinki: Yliopistopaino

Onnismaa, J. 2007. Ohjaus ja neuvontatyö. Aikaa, huomiota ja kunnioitusta. Helsinki:GAUDEAMUS

Palomäki, H., Öhman, J. & Koskinen, S. 2006. Aivovammat. Teoksessa. Soinila, S., Kaste, M. & Somer, H. (toim.) Neurologia. 2. painos. Helsinki: Duodecim. 424 – 445.

Peavy, R. V. 1999. Sosiodynaaminen ohjaus. Konstruktivistinen näkökulma 21. vuosisadan ohjaustyöhön. Helsinki: Psykologien Kustannus Oy

Powell, T. 2005. Pään vammat. Opas aivovammoista potilaille, läheisille ja ammattilaisille. Suomenos: Riitta Kankkunen. 2. painos. Helsinki: Edita Prima Oy.

Pöllänen, S. 2008. Käsityö terapiana ja terapeuttisena toimintana. Oppimista, opetusta, monitieteisyyttä kirjoituksia Kuninkaankartanonmäeltä. Hakupäivä 5.1.2010, <http://sokl.joensuu.fi/verkkojulkaisut/monitiet/pdf/pollanen.pdf>

Rissanen, T. 2002. Projektilla tulokseen. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Pohjantähti.

Ruuska, K. 2006. Terveystuonon projektinhallinta. Mallit, työkalut, ihmiset. Helsinki: Talentum.

Siitonen, J. 1999. Voimaantumisteorian perusteiden hahmottelua. Oulu University Press. Oulu.

Takala, R. 2007. Palautuminen aivovamman jälkeen. Jyväskylän yliopiston Erityispedagogiikan laitos. Pro gradu-tutkielma. Hakupäivä 23.10.2010.
https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/22505/URN_NBN_fi_jyu-200912044493.pdf?sequence=1

Talentia. Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet 2005. Hakupäivä 17.1.2010
http://www.talentia.fi/files/1649_Etiikkaopas2005.pdf

Uusikylä, K. & Piirto, J. 1999. Luovuus. Taito löytää, rohkeus totetuttaa. Juva: Atena Kustannus

Valasti, H. 1998. Aivovammaopas. Toim. Timberg, H. & Kaitaro, Teoksessa: Aivovammaliitto ry. 52 – 58.

Venkula, J. 2003. Taiteen välttämättömyydestä. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Vilen, M., Leppämäki, P & Ekström, L. 2008. 3. painos. Vuorovaikutuksellinen tukeminen ryhmässä. Teoksessa Vuoro-vaikutuksellinen tukeminen sosiaali- ja terveysalalla. Juva: WSOY. 269 – 284.

Vilen, M., Leppämäki, P & Ekström, L. 2008. 3. painos. Toiminnalliset menetelmät vuorovaikutuksen välineenä. Teoksessa Vuoro-vaikutuksellinen tukeminen sosiaali- ja terveysalalla. Juva: WSOY. 285 – 357.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Visanti, M-L., Järnefelt, H., Bäckman, P & Sinko, P. 2006. Luovuuspedagogiikka. Helsinki: Opetushallitus.

Öhman, J. Therapia Fennica. fi. Keskushermoston vammat. Hakupäivä
4.5.2010.

[Http://therapiafennica.fi/wiki/index.php?title=Keskushermoston_vammat](http://therapiafennica.fi/wiki/index.php?title=Keskushermoston_vammat)

LIITTEET

Liite 1: Palautelomake 1

Liite 2: Palautelomake 2

Liite 3: Havainnointilomake

Liite 4: Kurssiesite

Liite 5: Ohjeet kurssilla tehtäviin töihin

Liite 6: Tutkimuslupa

RYHMÄN JÄSENTEN PALAUTELOMAKE 2.–6. KURSSIKERROILLE**PALAUTETTA KÄDENTAITOKURSSISTA**

Päivämäärä _____ Nimi _____

1. Millaisia kokemuksia sain tänään kädentaitokurssin tehtävistä
(RASTITA SOPIVAT VAIHTOEHDOT)

☐	TEHTÄVÄT OLIVAT MIELENKIINTOISIA
☐	TEHTÄVÄT OLIVAT VÄHEMMÄN MIELENKIINTOISIA
☐	OHJEET OLIVAT HELPOSTI OMAKSUTTAVISSA
☐	OHJEET OLIVAT VAIKEASTI OMAKSUTTAVISSA

2. Mielenpitoitani ryhmätyöskentelystä
(RASTITA, JOS OLET SAMAA MIELTÄ)

☐	RYHMÄSSÄ TYÖSKENTELEY ON ANTOISAA
☐	TYÖSKENTELEN MIELUUMMIN YKSIN KUIN RYHMÄSSÄ
☐	KESKUSTELEN MIELELLÄNI TOISTEN KANSSA TYÖSKENNELLESSÄNI
☐	EN HALUA KESKUSTELLA TOISTEN KANSSA TYÖSKENNELLESSÄNI

3. Mielenpitoitani kurssin ohjaajien toiminnasta
(RASTITA SOPIVAT VAIHTOEHDOT)

☐	SAIN OHJAUSTA TARVITESSANI
☐	SAIN OHJAUSTA LIIAN VÄHÄN
☐	SAIN OHJAUSTA LIIKAA
☐	SAIN PALAUTETTA TOIMINNASTANI
☐	EN SAANUT PALAUTETTA TOIMINNASTANI

RYHMÄN JÄSENTEN PALAUTELOMAKE 7. TAPAAMISKERRALLE PALAUTETTA KÄDENTAITOKURSSISTA

Päivämäärä _____ Nimi _____

1. Millaisia kokemuksia sain tänään kädentaitokurssin tehtävistä
(RASTITA SOPIVAT VAIHTOEHDOT)

☐	TEHTÄVÄT OLIVAT HELPPOJA
☐	TEHTÄVÄT OLIVAT VAIKEITA
☐	OHJEET OLIVAT HELPOSTI OMAKSUTTAVISSA
☐	OHJEET OLIVAT VAIKEASTI OMAKSUTTAVISSA

2. Mielipiteitäni ryhmätyöskentelystä
(RASTITA, JOS OLET SAMAA MIELTÄ)

☐	RYHMÄSSÄ TYÖSKENTELY ON ANTOISAA
☐	TYÖSKENTELEN MIELUUMMIN YKSIN KUIN RYHMÄSSÄ
☐	KESKUSTELEN MIELELLÄNI TOISTEN KANSSA TYÖSKENNELLESSÄNI
☐	EN HALUA KESKUSTELLA TOISTEN KANSSA TYÖSKENNELLESSÄNI

3. Mielipiteitäni kurssin ohjaajien toiminnasta
(RASTITA SOPIVAT VAIHTOEHDOT)

☐	SAIN OHJAUSTA TARVITESSANI
☐	SAIN OHJAUSTA LIIAN VÄHÄN
☐	SAIN OHJAUSTA LIIKAA
☐	SAIN PALAUTETTA TOIMINNASTANI
☐	EN SAANUT PALAUTETTA TOIMINNASTANI

4. Olenko saanut kädentaitokurssista ideoita ja hyötyä omiin harrastuksiini
(RASTITA SOPIVA VAIHTOEHTO)

☐	KYLLÄ OLEN SAANUT
☐	EN OLE SAANUT
☐	EN OSAA SANOA

5. Aionko jatkaa kädentaidon harrastusta jossakin muussa ryhmässä
(RASTITA SOPIVA VAIHTOEHTO)

☐	AION JATKAA
☐	EN AIO JATKAA
☐	EN TIEDÄ VIELÄ

HAVAINNOINTILOMAKE KÄDENTAITOKURSSIN -RYHMÄSTÄ

1. Päivämäärä

2. Kurssin osallistujan nimi

3. Miten osallistujan motivaatio tuli ilmi kurssilla? Innostuiko hän kokeilemaan erilaisia työtapoja? Hyödynsikö hän omia kädentaidon valmiuksiaan toiminnan aikana?

4. Toiko osallistuja ilmi onnistumisen- tai epäonnistumisenkokemuksiaan?

5. Pyrkikö osallistuja yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen muiden kurssilaisten kanssa? Osoittiko hän toiminnallaan olevansa osa ryhmää ja kantavansa vastuuta sen toiminnasta?

6. Pyrkikö osallistuja vuorovaikutukseen ohjaajien kanssa?

KÄDENTÄIDOT-KURSSI

(mukaan mahtuu 6 osallistujaa)

Paikka: Av-klubi ja Valveen työpaja Konstila

Aika: keskiviikkoisin 10.2., 17.2., 24.2., 3.3., 10.3., 17.3., 24.3. ja
31.3.2010, klo 13.00-15.00

Ruokailu: Kahvia ja pikkupurtavaa Av-klubilta

Ohjaajat: Oulun ammattikorkeakoulun sosiaalialan opiskelijat
Hannele Huovinen ja Merja Kivimaa

Kurssimaksut: 5 €/kerta ja ravintolalounas

Ilmoittautumiset: Liisa Pitzen / Av-klubi p. 050-493 7897

- 1.kerta 10.2.2010 Kokoonnumme Av-klubille josta lähdemme yhdessä tutustumaan Valveen tiloihin. Palaamme Av-klubille.
- 2.kerta 17.2.2010 Kokoonnumme Valveella. Koristelemme oman asusteen neulahuovutuksella.
- 3.kerta 24.2.20210 Kokoonnumme Valveella. Maalaamme oman kukkaruukun ja teemme helmiä huovuttamalla.
- 4.kerta 3.3.2010 Kokoonnumme Valveella. Koristelemme kukkaruukun valmiiksi ja teemme huopahelmistä korun.
- 5.kerta 10.3.2010 Kokoonnumme Valveella.
Ompelemme käsin huovasta laukun.
- 6.kerta 17.3.2010 Kokoonnumme Valveella.
Teemme huopalaukun valmiiksi.
- 7.kerta 24.3.2010 Kokoonnumme Valveella.
Teemme pääsiäismunia huovuttamalla.
- 8.kerta 31.3.2010 Kurssimme päätösjuhla ravintolalounaan merkeissä (omakustanteinen).
Kokoonnumme yhdessä sopimaamme ravintolaan,
josta menemme Av-klubille.

TERVETULOA!

Av-klubi
Puusepänkatu 4a, 2.krs
90100 Oulu

Kulttuuritalo Valve
Hallituskatu 7
90015 Oulu

HUOVUTUSOHJEET

NEULAHUOVUTUS

Tarvitset:

- Huovutusvillaa esim. Hahtuvainen
- Huovutusneulan tai neulaimen
- Alustaksi paksun vaahtomuovipalan

- 1 Ota huovutusvillasta ohuita levyjä.
2. Aseta villalevyt vaahtomuovipalan päälle haluamaasi muotoon.
3. Neulaa neulaimella tai huovutusneulalla, kunnes huopuu.
4. Lisää villaa tarvittaessa ja jatka huovutusta, kunnes työ on huopunut.

Vinkki: Neulahuovutusta voi tehdä esimerkiksi piparkakkumuotin sisään, jolloin saa valmiin muotin. **Varo, että neula ei osu muottiin, silloin neula katkeaa**

MÄRKÄHUOVUTUS

Huovutuksessa tarvitaan:

- Huovutettavaa villaa esim. Hahtuvainen
- Vesiastia esim. iso muovinen karkkirasia
- Marseille saippuaa tai Mäntysuopaa
- Kuumaa vettä
- Huuhteluun kuumaa ja kylmää vettä

Pallon valmistaminen märkähuovutuksella

1. Ota astiaan niin kuumaa vettä kuin kätesi kestävät.
2. Leikkaa pienipala Marseille saippuaa ja lisää veteen.
3. Revi villasta nippuja palloa varten.
4. Kierrä villa niput tiukaksi palloksi.
5. Kastele pallo saippuavedessä läpimäräksi.
6. Pyöritä pallo ensin varovasti käsissä.
7. Kun pallo alkaa huopua, voit hieroa voimakkaammin.
8. Kastele aina välillä saippuavedessä.
9. Pallo on hyvin huopunut, kun se pomppaa pöydällä.
10. Huuhtele pallo ensin mahdollisimman kuumalla vedellä.
11. Huuhtele sitten pallo mahdollisimman kylmällä vedellä.
12. Pyörittele pallo käsissä muotoonsa.
13. Laita pallo kuivumaan ilmavaan paikkaan.

ASUSTEEN KORISTELU HUOVUTTAMALLA

Tarvikkeet:

- Asuste esim. villalapaset tai villalakki

Kuivahuovutuksessa tarvitaan:

- Huovutettavaa villaa esim. Hahtuvainen
- Esim. Huopanen villalankaa / huovutusvillaa (esim. kuviointiin)
- Huovutusneula tai -neulain
- Alustaksi esim. vaahtokuminpalanen

1. Piirrä asusteeseen haluamasi kuvion ääriviivat liidulla tai kynällä.
2. Aseta asuste vaahtomuovialustan päälle.
3. Aseta huopuva villalanka ääriviivan päälle ja neulaa huovutusneulalla lanka asusteeseen.
4. Mikäli haluat tehdä esim. sydämen, voit tehdä langalla ääriviivat ja täyttää kuvion yhdellä tai useammalla värillä huovutusvillaa.
5. Ota tällöin ohut kerros huovutusvillaa ja neulaa asusteen kuvioon.
6. Lopuksi voit höyryttää kevyesti silitysraudan avulla harson läpi.
7. **Muista tarkistaa silityslämpötila ennen kankaan silitystä !**

Neulahuovutuksella koristeltu asuste ei kestä konepesua.

Pese asuste varovasti käsin tarvittaessa.

HUOPAKORUJEN VALMISTUS

Tarvikkeet:

- Märkähuovutettuja huopapalloja tai "pötköjä"
- Helmiä
- Lycralankaa, siimaa, rautalanka, silkkinauhaa tai esim. vahalankaa
- Korvakorukoukkuja, korulukkoja, korupiikkejä, kännykkäkorulenkkejä
- Katkaisupihdit, ohutkärkiset pihdit, sakset
- Neula

Esimerkkinä rannekorun valmistus:

1. Laita valitsemasi lanka neulansilmään
2. Pujota lankaan valitsemasi huovutetut huopapallot tai "pötköstä" leikatut palat ja helmet
3. Tarkista sopiva mitta ranteeseesi
4. Leikkaa lanka poikki ja huomioi solmiamisvara
5. Tee kaksi solmua
6. Leikkaa ylimääräiset langanpäät pois
7. Piilota solmu helmen sisään (jos siinä on tarpeeksi suuri reikä) varovasti siirtämällä

PÄÄSIÄISMUNIEN VALMISTUS NEULAHUOVUTUKSELLA

Tarvikkeet:

- Huovutettavaa villaa esim. Hahtuvainen
- Styroksimunia
- Ripustusnauhaa
- Koristeluun esim. paljetteja, neuloja (paljettien kiinnitykseen), Huopaset-villalankaa, liimaa

1. Ota huovutusvillasta ohuita levyjä
2. Kiedo ne kevyesti styroksisen munan päälle
3. Neulaa huovutusneulalla, kunnes huopuu
4. Koristele muna haluamallasi tavalla
5. Ripustusnauhan voit kiinnittää pistämällä reiän munaan ja liimata nauhan reikään tai käyttää ripustusnauhan kiinnittämiseen askartelukaupasta saatavia ripustussilmukoita

- Koristelutapoja:**
1. Voit neulata munaan erivärisillä villoilla tai Huopaset-langalla kuvioita
 2. Voit kiinnittää paljetteja pienillä koristeneuloilla
 3. Voit liimata munaan koristeita

KÄNNYKKÄKOTELON JA LAUKUN VALMISTUS HUOVASTA

Tarvikkeet:

- Valmista huopaa tai huovutettua villakangasta
- Neula, nuppineuloja
- Ompelulankaa esim. virkkauslankaa
- Sakset
- Neppari
- Koristeita esim. huovuttamalla tehtyjä koristeita, helmiä, paljetteja, Huopaset-lankakirjontaa, jolloin tarvitset huovutusneulan tai -neulaimen ja huovutuslustan

Esimerkkinä laukun valmistus:

1. Asettele valitsemasi kaavat huovalle, kiinnitä nuppineuloilla ja leikkaa ne
2. Jos koristelet laukun neulahuovutuksella, voit tehdä sen tässä vaiheessa
3. Ompele laukun yhtenäisen kaitale toiseen laukun sivuosaan ja kiinnitä toinen sivuosa edelliseen
4. Ompele kahvaosat valmiiksi ennen kiinnitystä
5. Ompele kahvat kiinni laukkuun
6. Ompele laukun sisäpuolelle keskelle neppari kiinnittimeksi
7. Kiinnitä valitsemasi koristeet laukkuun

Kännykkäkotelon valmistus yhdestä kappaleesta:

1. Mittaa kännykän pituus, leveys ja paksuus
Kappaleen pituus = kännykän pituus + kotelon läppä
Kappaleen leveys = kännykän leveys + 2 cm
2. Koristele kotelo ennen ompelua
3. Ompele sivusaumat
4. Ompele neppari kiinni.

OPINNÄYTETYÖN LUPAPYYNTÖ YHTEISTYÖTAHOLLE

1. Yhteistyötaho

Aivovammaliitto ry Oulun seudun AV-Klubi

2. Opinnäytetyön tarkoitus

Toteuttaa voimaannuttavana vertaisryhmänä huovutuskurssi aivovammautuneille naisille

3. Opinnäytetyön kohderyhmä tai aineisto

Oulun seudun AV-Klubin naisjäsenet

4. Aineiston keruumenetelmä

Kirjallinen kysely sekä havainnointi

5. Aineiston keruun ajankohta

Kevät 2010

6. Opinnäytetyön arvioitu valmistumisajankohta

Syky 2010

7. Opinnäytetyön luvan anojat

Nimi ja osoite, puhelin ja email

Hannele Huovinen xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

xxxxx@students.oamk.fi

Koulutusohjelma

Sosiaalian koulutusohjelma

Nimi

Merja Kivimaa

Koulutusohjelma

Sosiaalian koulutusohjelma

Nimi

Koulutusohjelma

Osoitteeseen ja puhelinnumeroon vain yhden edustajan tiedot ja hänen allekirjoitus.

Opinnäytetyön suunnitelma hyväksytty

Päiväys
26/1 2010

Suunnitelman hyväksyjä

Nimi
Päiväseni
TRAIJA TAMMI

Koulutus ja virka-asema

lehtori

Nimi

20/11 2010 Riikka Suolea

Koulutus ja virka-asema

Tuntiopettaja

Allekirjoitukset:

Päiväseni
Riikka Suolea

Lupa opinnäytetyöhön

- hakemuksen mukaisena
 seuraavin muutoksin

hakemus on hylätty

Luvan antaja osallistuu kustannuksiin

- kyllä anomuksen mukaan
 muuten. Kuvaus osallistumisesta

ei

Päiväys
/ 200

Nimi ja allekirjoitus

Koulutus ja virka-asema

SOSIONOMI, AMK / TOIMINNANOHJAAJA

Nimi ja allekirjoitus

LISA PITKÄN Lisa Pitkän

Koulutus ja virka-asema

Opinnäytetyön suunnitelma liitteenä
Opinnäytetyö toimitetaan luvan myöntäjälle.